

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra tělesné výchovy a sportu

Diplomová práce

Analýza vzniku a vývoje sledge hokeje v ČR

Vypracoval: Bc. Marek Sedláček

Vedoucí práce: PhDr. Vlasta Kursová, Ph.D.

České Budějovice, 2021

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

University of South Bohemia in České Budějovice

Faculty of Education

Department of Sports Studies

Graduation

The analysis of the emergence and development of sledge hockey in Czech republic

Author: Bc. Marek Sedláček

Supervisor: PhDr. Vlasta Kursová, Ph.D.

České Budějovice, 2021

Bibliografická identifikace

Název kvalifikační práce: Analýza vzniku a vývoje sledge hokeje v ČR

Jméno a příjmení autora: Bc. Marek Sedláček

Studijní obor: Učitelství tělesné výchovy pro střední školy (jednooborové)

Pracoviště: Katedra tělesné výchovy a sportu PF JU

Vedoucí kvalifikační práce: PhDr. Vlasta Kursová, Ph.D.

Rok obhajoby kvalifikační práce: 2021

Abstrakt:

Diplomová práce se zabývá vznikem a vývojem sledge hokeje v České republice. Pro zpracování diplomové práce jsme použili metody obsahové analýzy, řízeného rozhovoru a případové studie. Cílem naší práce je analyzovat vznik a vývoj sledge hokeje v České republice. Dílčím cílem je pak zpracování případové studie vybraného sledge hokejového klubu SHK Mustangové Pardubice. V analytické části práce se zabýváme charakteristikou zdravotního a tělesného postižení, významem aplikovaných pohybových aktivit pro sportovce s tělesným postižením, teoretickými poznatky o vývoji a vzniku sledge hokeje, pravidly a celkové problematice sledge hokeje. V syntetické části práce jsme pak zpracovali případovou studii na základně řízeného rozhovoru s hráčem hrajícím za sledge hokejový klub SHK Mustangové Pardubice. Z analýzy a získaných informací vyplynulo, že největší úskalí sledge hokeje v České republice spočívá v akutním nedostatku nových hráčů a nedostatečném tréninkovém zázemí.

Klíčová slova: handicap, tělesné postižení, sledge hokej, pravidla, trénink

Bibliographical identification

Title of the graduation thesis: The analysis of the emergence and development of sledge hockey in Czech Republic

Author's first name and surname: Bc. Marek Sedláček

Field of study: Teaching physical education for secondary schools (single-subject)

Department: Department of Sports studies

Supervisor: PhDr. Vlasta Kursová, Ph.D.

The year of presentation: 2021

Abstract:

This diploma thesis covers origins of the sledge hockey in the Czech Republic. The research methods applied in this thesis are content analysis, controlled interview and case study. The main goal is to analyze the foundation and progress of sledge hockey in the Czech Republic. A partial goal is the elaboration of a case study of a selected sledge hockey club SHK Mustangs Pardubice. The analytical part deals with description of health and physical disabilities of players, impact and importance of physical activities for disabled sportsmen, origins and development of sledge hockey, game rules and also problematics of sledge hockey in general. For the purpose of synthetic part, we conducted the case study consisting of controlled interview with the sledge player of SHK Mustangs Pardubice. The analysis shows that the main two issues of the sledge hockey in the Czech Republic are shortage of new players and inadequate training facilities.

Keywords: handicap, physical disability, sledge hockey, rules, training

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě, archivovaných fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Podpis studenta

Poděkování

Děkuji vedoucí mé diplomové práce paní PhDr. Vlastě Kursové, Ph.D., za poskytnutí odborných informací, použité literatury i dalších materiálů. Dále bych chtěl poděkovat sledge hokejovému týmu HC Mustangové Pardubice, konkrétně Pavlu Kubešovi za odbornou konzultaci.

Obsah

1 Úvod	8
2 Metodologie	9
2.1 Cíl, úkoly a předmět práce	9
2.1.1 Cíl práce	9
2.1.2 Úkoly práce	9
2.1.3 Předmět práce	9
2.2 Použité metody práce	9
2.3 Rešerše literatury	10
3 Analytická část práce	11
3.1 Charakteristika zdraví a zdravotního postižení	11
3.2 Tělesné postižení	12
3.2.1 Klasifikace tělesného postižení	13
3.3 Aplikované pohybové aktivity	15
3.3.1 Aplikované pohybové aktivity a sport tělesně postižených	16
3.3.2 Význam sportu pro člověka s tělesným postižením	17
3.3.3 Sport vozíčkářů	18
3.3 Vznik a vývoj sledge hokeje v Evropě	19
3.4 Vznik a vývoj sledge hokeje v ČR	23
3.4.3 Pravidla sledge hokeje	35
3.5 Základy tréninkových postupů ve sledge hokeji	41
3.6 Sportovní trénink	47
3.6.1 Složky sportovního tréninku	48
3.6.2 Etapy sportovního tréninku	49
4 Syntetická část práce	52
4.1 Případová studie SHK Mustangové Pardubice	52
4.1.1 Vznik a vývoj klubu	52
4.1.2 Financování klubu	57
4.1.3 Hráči a realizační tým	58
4.1.4 Tréninková jednotka	59
5 Závěr	61
Referenční seznam literatury	62

1 Úvod

Tématem diplomové práce je analýza a vývoj sledge hokeje v České republice. Chtěli jsme zjistit, co tento sport představuje pro lidi s handicapem, nastínit pravidla a poukázat na jeho nejrůznější specifika.

Sledge hokej je v současné době fenomén. Patří mezi nejsledovanější paralympijské sporty. V České republice dosáhl sledge hokej velké pozornosti hlavně díky domácímu mistrovství světa 2019, které se konalo v Ostravě. Na podporu sledge hokeje také vznikla v roce 2004 Sledge hokejová asociace, která řídí chod české ligy a české státní reprezentace. Sledge hokej láká pozornost zejména díky tomu, že se jedná o přímého potomka ledního hokeje. Nepostrádá rychlost, tvrdost ani férovost. Přestože sledge hokej se na našem území ve větší míře začal objevovat až v roce 1999, prošel za tu dobu velkým vývojem. Hra je rychlejší, náročnější a má přesně vymezená pravidla. Vývojem neprošla jen samotná hra, ale také materiální vybavení sledge hokejistů. Dnes již mají sledge hokejisté vybavení prakticky dělané přímo na míru.

Sledge hokej je hra určená především pro handicapované hráče, jejichž postižení je klasifikováno odbornou osobou. Mezi potenciální hráče se tedy řadí vozíčkáři, amputaři, či osoby s různými funkčními omezeními na dolních končetinách. Nicméně na ligové scéně mohou hrát s handicapovanými i hráči zdraví.

Cílem práce je analýza a vývoj sledge hokeje v České republice. Dílčím cílem je pak zpracování případové studie vybraného sledge hokejového klubu SHK Mustangové Pardubice. V analytické části práce se zaměříme na stručnou charakteristiku zdraví, zdravotního a tělesného postižení, zabýváme se teoretickými poznatky o vývoji a vzniku sledge hokeje a jeho pravidly.

Syntetická část práce je zaměřena na případovou studii sportovního sledge hokejového klubu SHK Mustangové Pardubice. Případová studie je zpracována formou řízeného rozhovoru, kde popíšeme detailní informace o tomto sledge hokejovém klubu.

2 Metodologie

2.1 Cíl, úkoly a předmět práce

2.1.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je analýza vzniku a vývoje sledge hokeje v České republice.

Dílčím cílem je provést případovou studii vybraného sledge hokejového klubu SHK Mustangové Pardubice.

2.1.2 Úkoly práce

- Provést obsahovou analýzu z dostupných pramenů a odborné literatury o sledge hokeji.
- Vypracování podrobné historie o sledge hokeji od doby vzniku až po současnost.
- Zpracování případové studie vybraného sledge hokejového klubu.
- Diskuze k tématu a stanovení závěrů.

2.1.3 Předmět práce

Z hlediska věcného je předmět práce zaměřen na sledge hokej a jeho vývoj.

Předmět práce je z hlediska územního primárně zaměřen na Českou republiku.

Z hlediska časového je předmět práce zaměřen na období od roku 1999 až po současnost.

2.2 Použité metody práce

Obsahová analýza

Metoda obsahové analýzy umožňuje objektivně, systematicky a kvantitativně popsat písemné či ústní projevy a jejich rozbor. Pojednává o zpracování specifických obsahů a jejich vyjádření v kvantitativní podobě (Štumbauer, 1989).

Metoda řízeného rozhovoru

Rozhovor je metoda shromažďování dat, která je vedena pomocí verbální komunikace výzkumného pracovníka a respondenta. Výhodou rozhovoru oproti jiným metodám je navázání osobního kontaktu a proniknutí do hlubších motivů a postojů respondenta. U rozhovoru můžeme sledovat reakce a ovlivňovat průběh kladených otázek na respondenta (Chráska, 2007).

Případová studie

Případová studie vychází z předpokladu, že důkladné prozkoumání jednoho případu napomůže porozumění případům podobným (Hendl, 2005). Jde o intenzivní studium jednoho případu – jedné situace, jednoho člověka či jednoho problému. Zkoumá do hloubky, umožňuje tak velmi podrobné poznání. Sbíráme tedy informace a snažíme se o zachycení případu do detailů (Olecká & Ivanová, 2012).

2.3 Rešerše literatury

Obsáhlým zdrojem informací ke zjištění informací o vývoji sledge hokeje je publikace autorů Kudláček, M., Ješina, O., Machová, I., & Válek, J. (2007). *Aplikované pohybové aktivity pro osoby s tělesným postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Tato kniha měla zásadní vliv na naši práci. Autoři v ní popisují počátky sledge hokeje v České republice a zaměřují se také detailně na tréninkové postupy.

Pro zpracování informací o zdravotním postižení měla velký význam publikace Kursová, V. (2009). *Rozvoj zdraví a integrace osob s mentálním postižením pomocí cílených pohybových aktivit*. České Budějovice: Jihočeská univerzita.

Další publikací, která přinesla řadu informací, je publikace Kolář P., et al. (2009). *Rehabilitace v klinické praxi*. Praha: Galén.

Jednou z posledních publikací zabývajících se problematikou tělesného postižení je Novosad, L. (2005). *Občané se zdravotním postižením a veřejná správa*. Olomouc: Univerzita Palackého.

Poslední publikací z tohoto odvětví je Masariková, A., & Masarik, P. (2002). *Vybrané kapitoly z pedagogiky volného času*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa.

Několik zajímavých postřehů o sportování lidí s handicapem nabídla také kniha Kábele, J. (1992). *Sport vozíčkářů*. Praha: Olympia, přestože se jedná o publikaci staršího data.

Další přínosnou knihou, která se týkala sportovního tréninku, je publikace Perič, T., & Dovalil, T. (2010). *Sportovní trénink*. Praha: Grada Publishing. Autoři v ní popisují smysl sportovního tréninku a jednotlivé fáze sportovního tréninku.

Druhou užitečnou publikací o sportovním tréninku a jeho fázích je Dovalil J., et al. (2002). *Výkon a trénink ve sportu*. Praha: Olympia. Jsou zde velice zajímavé informace nejen o tréninku samotném, ale i o správném trénování.

Zdařilá je rovněž publikace Slepíčka, P., Hošek, V., & Hátlová, B. (2006). *Psychologie sportu*. Praha: Karolinum. Zde autoři popisují význam sportu pro lidi s tělesným handicapem.

Několik zajímavých informací přináší také publikace Votava, J. (2003). *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením*. Praha: Karolinum.

Cenným zdrojem informací byla v neposlední řadě kniha Čichoň, R., & Potměšil, J. (2005). *Sport a sportovní příprava zdravotně postižených*. Praha: NK UK.

3 Analytická část práce

3.1 Charakteristika zdraví a zdravotního postižení

Podle Světové zdravotnické organizace (dále jen WHO) zdraví člověka nechápeme jen jako pouhou nepřítomnost nemoci, ale jako stav úplného, fyzického, psychického a sociálního blaha, tedy jako celkově uspokojivý životní pocit člověka (anglicky well-being) v úrovni tělesné, duševní i společenské. Zdraví je důležitou podmínkou pro běžný život člověka a je činitelem ovlivňujícím kvalitu života (Bursová & Rubáš, 2001).

Zdraví umožňuje člověku efektivní a přiměřené překonávání obtíží, z čehož vyplývá pozitivní životní pocit a také přesvědčení o vlastních silách. Úroveň zdraví lze dostatečně určit pouze na základě subjektivních informací (Kursová, 2009).

Naopak zdravotní postižení lze vymezit jako stav závažného a trvalého snížení funkční schopnosti v důsledku nemoci, vrozené vady nebo úrazu (Vysokajová, 2000). Velmi často je termín zdravotně postižený spojován se stavem chronické nemoci. Dle mnohých autorů se tyto dva pojmy často překrývají. Člověk s amputací či následky poranění míchy je postižený, ale není nemocný. Postižení můžeme také charakterizovat jako jakékoliv omezení nebo nedostatek (důsledkem poškození) schopnosti vykonávat aktivitu způsobem, který je označován jako normální. Vztahuje se k integrovanému celku aktivit, k celému jedinci v rámci dovedností nebo určitého jednání. Mohou se projevovat excesy nebo nedostatky v očekávaném chování, které mohou být dočasné nebo trvalé, reverzibilní nebo ireverzibilní, regresní nebo progresivní. Objektivizace hraje klíčovou roli v této rovině zkušeností. Postižení mohou vznikat jako přímé důsledky poškození nebo jako reakce jedince na smyslové nebo tělesné poškození. Postižení reprezentuje význam poruchy pro daného jedince. Handicap je poté nevýhodou pro daného jedince

na základě rozdílných postižení. Handicap je sociální fenomén, který reprezentuje sociální důsledky postižení a poškození. Handicap je charakterizován jako nesoulad mezi výkonem jedince a očekáváním skupiny, do níž je začleněn. Nevýhody mohou být vnímány subjektivně kvůli samotnému postižení, ostatními blízkými osobami nebo celou komunitou. Handicap reprezentuje socializaci postižení nebo poškození a důsledky z toho vyplývající v oblasti kulturní, ekonomické, společenské a environmentální (Kursová, 2009).

V běžném životě se můžeme setkávat s jedinci odlišujícími se nějakým způsobem od většiny, tito lidé vytvářejí ve vztahu k většinové populaci minoritu, která je však přirozenou součástí naší společnosti. Zdravotní postižení je skutečností, která velmi výrazným způsobem ovlivňuje život. Jedinci se zdravotním postižením se musí potýkat nejen s fyzickým či duševním handicapem, ale velmi často dochází i k handicapu sociálnímu (Kursová, 2009).

3.2 Tělesné postižení

Tělesné postižení charakterizujeme jako omezení hybnosti až omezení pohybu nebo jako dysfunkci motorické koordinace. Příčina je v souvislosti s poškozením, vadou či funkční poruchou pohybového aparátu, amputací či deformací určité části motorického systému, poruchou centrální nebo periferní nervové soustavy (Novosad, 2005).

Podle Renotiérové a Ludíkové (2006) jsou tělesná postižení přetrvávající nebo trvalé nápadnosti a mohou negativně ovlivnit emoční, sociální a kognitivní výkony.

Klasifikace funkčních schopností:

- **Vada, poškození** (impairment) představuje vadu nebo nedostatek v anatomické stavbě funkčních organismů a poruchy jejich funkcí.
- **Omezení, chybění** (disability) vyjadřuje omezení nebo neschopnost některých funkcí, které vznikají následkem poškození příslušného orgánu. V důsledku toho nelze vykonávat aktivity obvyklým způsobem. Omezuje se a snižuje výkon i jeho dosavadní aktivita (Kolář et al., 2009).
- **Znevýhodnění** (handicap) je nevýhoda, která vyplývá z jedincovy vady nebo postižení, omezuje nebo znemožňuje, aby naplnil roli, která je pro tohoto jedince

(s přihlédnutím k pohlaví, věku a kulturním a sociálním činitelům) normální (Kolář et al., 2009).

3.2.1 Klasifikace tělesného postižení

Účelem klasifikace je správně rozdělit sportovce dle jejich postižení do soutěže, kde se potkají se sportovci se stejným nebo podobným typem postižení. Samotná klasifikace se používá i u ostatních sportů a jejím úkolem je zjištění vážnosti sportovcova postižení. Nejčastějším typem postižení u hráčů sledge hokeje jsou amputace dolních končetin, ochrnutí po poranění míchy, dětská mozková obrna, infekční obrna a rozštěp páteře. Na základě těchto postižení jsou hráči vybíráni na jednotlivé posty (Kudláček et al., 2007).

Amputace dolních končetin

Po amputaci dolní končetiny dochází k velkému zásahu do pohybových schopností, kdy je odejmuta část končetiny nebo dokonce končetina celá. Nejčastějšími důvody, které vedou k amputaci, jsou vážná poranění nebo poškození důležitých cév, popř. infekce, které ohrožují člověka na životě. Dalším důvodem bývají také nejrůznější nehody (Sherril, 2004). Dále mohou být amputovány také části, které už nadále nejsou funkční, a mohou daného člověka omezovat více než adekvátní protéza. Sportovci se podle amputace řadí do devíti skupin (A1 – A9), u sledge hokeje jsou hráči klasifikováni maximálně do čtyř skupin, tedy (A1 – A4). Sportovci zařazení v první skupině mají oboustrannou amputaci nad kolenem, která většinou neumožňuje užívání protézy a je nutné použít vozík. U skupiny A2 je jednostranná amputace nad kolenem. Sportovci ve skupině A3 mají oboustrannou amputaci pod kolenem a ve skupině A4 jednostrannou amputaci pod kolenem. Všechny tyto čtyři kategorie umožňují hráčům hrát sledge hokej (Kudláček et al., 2007).

Dětská mozková obrna (DMO)

Sportovci s dětskou mozkovou obrnou trpí poruchou a vývojem hybnosti, která vzniká v nejranějším vývojovém období. Je to neprogresivní onemocnění, které se mění vývojem a zráním organismu. Nejčastějšími faktory vzniku dětské mozkové obrny jsou v období prenatálním, perinatálním a postnatálním. V prenatálním období se jedná nejčastěji o onemocnění matky v těhotenství, infekční onemocnění, nedonošenost plodu, nebo těhotenství ve vyšším věku. Dalším faktorem ovlivňující vznik dětské

mozkové obrny může být dítě s porodní hmotností pod 2500 gramů (Kraus, 2005).

U perinatálního období jsou pak nejčastější onemocnění v důsledku klešťového porodu nebo porodu pánevním koncem. Postnatální faktory mohou být meningitida, encefalitida nebo vliv toxických látek, vše se projevuje v prvním roce života. Dětskou mozkovou obrnu můžeme rozdělit do tří základních skupin: topografické, nervosvalové a funkčně sportovní. Dále se pak rozdělují do kategorií od nejtěžších forem až po nejlehčí, C1 – C8. Tento druh klasifikace umožňuje, aby sportovní výkon u sportovců záležel na stupni trénovanosti, nikoli na stupni postižení (Kudláček et al., 2007).

Ochrnutí po poranění míchy

K tomuto typu úrazu nejčastěji dochází při skoku do mělké vody nebo při automobilové havárii, kdy je poraněna páteř. Toto poranění můžeme rozdělit do několika typů. Prvním typem je ochrnutí podle výšky, ve které byla poškozena mícha. Druhým, jak vážný byl úraz. Poškození míchy je nazýváno pouřazová chabá paréza a většinou zasahuje do oblasti dolní bederní páteře, kdy dochází k neúplnému ochrnutí dolních končetin. Sportovec s tímto postižením je schopen chodit, ale jen s pomocí francouzských holí. Dalším úrazem je pouřazová paraplegie, kdy je u daného jedince poškozena mícha v hrudní a horní bederní oblasti. Lidé s tímto postižením většinou bývají upoutáni na invalidní vozík, protože jejich dolní končetiny jsou ochrnuty. Pouřazová kvadruplegie způsobuje ochrnutí všech čtyř končetin, přičemž horní končetiny postihuje jen v několika stupních, naopak dolní končetiny jsou ochrnuty úplně. Tento typ postižení vzniká nejčastěji při poranění míchy v krční oblasti. Sportovci, kteří chtějí hrát sledge hokej, ale utrpěli pouřazovou chabou parézu nebo paraplegii, musí mít zachovanou funkčnost trupu a horních končetin. Například pro kvadruplegiky, kteří mají ochrnuty i horní končetiny, je sledge hokej naprosto nevyhovující sport (Centrum Paraple, 2004).

Rozštěp páteře

Jedná se o vrozenou vývojovou vadu, kdy dochází k poruše nervové trubice, která se vyznačuje častým vyhřeznutím míchy v oblasti bederní páteře. Jeden nebo více obratlů se normálně neuzavřou a tím vzniká mezi nimi mezera (Konečný, 2003).

Tento nádorovitý útvar je pokrytý tenkou kůží a je náchylný na poškození, do kterého se může dostat infekce. Rozštěp páteře můžeme rozdělit do tří skupin –

meningokéla, u které dochází k vyřeznutí míšních plen, meningomyelokéla, u které dochází k vyřeznutí míšních plen i míchy, a spina bifida occulta, která má nejmírnější formu, kdy dochází k otevření oblouku obratlů bez jakéhokoliv porušení míchy. Sportovci s tímto typem postižení bývají velmi často ochrnuti na dolní část poloviny těla. Většina těchto sportovců se právě díky tomuto postižení věnuje sledge hokeji nebo jiným sportům na vozíku (Kudláček et al., 2007).

Infekční obrna

Infekční obrna patří mezi virová onemocnění, která postihují svaly a způsobují nekrózu buněk v předních míšních rozích. Často dochází k nerovnoměrnému ochrnutí určitých svalových skupin, jelikož se zdravé svaly snaží přetáhnout ty ochrnuté na svou stranu. Toto přetahování má za následek deformaci kostí a kloubů. U infekční obrny jsou nejčastěji postiženy dolní končetiny a trup. Naopak ruce zůstávají plně funkční, proto tyto osoby s infekční obrnou mohou vykonávat společně s paraplegiky sporty spojené s jízdou na upraveném kole nebo sledge hokej (Kudláček et al., 2007).

3.3 Aplikované pohybové aktivity

Lidský pohyb je velmi komplexní problém. Záleží na struktuře lidského těla, jeho schopnosti se pohybovat, na situacích a zkušenostech, kterými je pohyb vyvolán. Každý pohyb má svojí individuální jedinečnost. Pohyb je předpokladem i projevem lidského života, který ke člověku neodmyslitelně patří (Hodaň & Dohnal, 2005).

Pohybem není myšlen pouze pohyb svalů, vnímáme i jeho psychofyzickou a psychologickou složku i další aspekty. Pohyb bude vždy součástí každého jedince. I když dojde k jeho omezení, a to v jakémkoliv důsledku, jakákoliv jiná pohybová aktivita (např. cvičení) přináší jedinci zlepšení v soběstačnosti, které následně vede ke zlepšení celkové kvality života (Čichoň & Potměšil, 2005).

Aplikované pohybové aktivity vychází ze základní myšlenky – pochopit pohybové aktivity a tělesnou výchovu jako prostředek k socializaci a k udržení rovnováhy mezi subjektivním pocitem psychického a fyzického zdraví. Aplikované pohybové aktivity zahrnují velmi široké spektrum všech věkových kategorií, charakteru a intenzity postižení, různých druhů sportu, v různých organizačních formách. Jsou zde zahrnuty rekreační pohybové aktivity a sport pro osoby s tělesným postižením, školní aplikovaná tělesná výchova. Aplikované pohybové aktivity znamenají takové pohybové činnosti,

v nichž se vytváří prostor pro jedince s postižením v souladu s jeho schopnostmi a zájmy (Kudláček et al., 2007).

Pohybové aktivity u osob s tělesným postižením zprostředkovávají orientaci v prostoru, umožňují vhodné reakce na různé situace, získávají pohybové dovednosti a učí vykonávat potřebnou aktivitu při denních činnostech. Pohyb u těchto osob zejména zlepšuje metabolismus, podporuje činnost imunitního systému, dechovou frekvenci, zlepšuje strukturu kostí, tak aby nedocházelo k osteoporóze, chrání před srdečně-cévními onemocněními, podporuje peristaltiku, udržuje přirozenou tělesnou hmotnost, zamezuje dysbalanci svalového aparátu (Dylevský, 1994).

Každý sport představuje volnost a svobodu proti sféře povinnosti a podřízenosti. Slovo „musíš“ nebo slovo „chci“ vytváří a představuje nenahraditelnou vnitřní hodnotu handicapovaných. Dobrovolné provádění pohybové činnosti může být zdrojem nových prožitků (Masariková & Masarik, 2002).

3.3.1 Aplikované pohybové aktivity a sport tělesně postižených

Provozování sportovních aktivit znamená využití volného času, jehož cílem je zlepšování tělesné kondice či nácvik nových dovedností. Osoby s tělesným postižením tak mají možnost dostat se do společnosti osob s podobnými zájmy (Votava, 2003).

Sportování tělesně handicapovaných osob není záležitostí pouze moderní doby. Již v minulosti najdeme zmínky o tom, že handicapovaní sportovci se scházeli a zakládali svá sdružení. Existoval například svaz pro amputáře, vozíčkáře atd. Některé svazy existují i nadále, ale v posledních letech je snaha přecházet k integrovanému pojetí sportu pro osoby s tělesným postižením. Například sledge hokej je pod svazem ledního hokeje (Kudláček, 2009).

Sport osob pro handicapované se může provozovat na různých úrovních. Rozlišujeme tři základní úrovně, a to sport rekreační, výkonnostní a vrcholový (Dovalil, 2009). U rekreačního sportu se většinou nejedná o výkon nebo o výsledek, ale o smysluplné trávení volného času, udržení fyzické kondice, o možnou pozitivní zkušenost, ale také o možnost dostat se do přírodního prostředí. U rekreačního sportu je také malá pravděpodobnost, že by došlo k přetížení vlastních sil nebo zhoršení zdravotního stavu (Votava, 2003). Výkonnostní sport už představuje zájmovou sportovní činnost ve sportovních klubech. Je organizovaný a spočívá v účasti na pravidelných soutěžích, sportovci jsou zde obvykle rozděleni do několika výkonnostních kategorií

a jsou řízeni sportovními svazy. Cílem výkonnostního sportu je udržení fyzické a psychické kondice, seberealizace, získání sociálního kontaktu. Vrcholový sport je nejvyšší výkonnostní úroveň. Klade se vyšší důraz na psychiku a technickou připravenost, organizaci i finance, na odborné trenérské vedení. Sportovní vrcholové soutěže jsou nejvíce spojovány s paralympijským hnutím (Kudláček, Ješina, Machová, & Truksová, 2008).

3.3.2 Význam sportu pro člověka s tělesným postižením

Význam sportu pro lidi s tělesným handicapem lze rozdělit do dvou navzájem se prolínajících oblastí, které bezprostředně pomáhají handicapovaným jedincům k návratu do normálního života. Jedna z těchto oblastí napomáhá začleňování tělesně handicapovaných lidí do společnosti, rozšíření okruhu sociálních kontaktů a zvyšování nezávislosti na pomoci druhých. Sportovní úspěchy pomáhají odstraňovat pocity méněcennosti, poruchy seberealizace a životní zbytečnosti. Současná psychologie sportu spíše prosazuje širší pojetí sportovní úspěšnosti. Na prožitek z vítězství má právo nejen vítěz, ale i ten, kdo překoná sám sebe, svůj handicap, svůj předchozí výkon, svou pohodlnost. Způsob tohoto hodnocení sportovních aktivit pomáhá ke sportu přivést i ty, kteří tento sport potřebují (postižení, zdravotně oslabení). Studie potvrzují, že sport dokonce napomáhá lepší orientaci ve společnosti a tím i rozšiřování společné participace zdravých a postižených. Hlavní vliv zde však nemá rodina, tak jako u zdravých sportovců, ale rehabilitační pracovníci, trenéři a sportovní terapeuti v různých uzpůsobených zařízeních, jako jsou školní kluby, denní stacionáře, fitness centra, sportovní kluby (Slepička, Hošek, & Hátlová, 2006).

Dalším velice důležitým významem sportu je jeho přímý vliv na zdravotní stav postižených. Jedná se především o rozvíjení základních pohybových schopností a dovedností, jako jsou vytrvalost, síla, obratnost, prostorová orientace, udržení rovnováhy a rychlost reakce. Osvojují se žádoucí regenerační a kompenzační metody, kompenzační cvičení, posilování, automasáž, strečink aj. Formují se psychické vlastnosti, schopnost se koncentrovat, zvládat emoce, vyrovnávat se s konfliktními situacemi, schopnost adaptace a kooperace. Sport má všeobecně kladný vliv na rozvoj osobnosti postižených, to se konkrétně projevuje na rozvíjení individuálních schopností, na získávání částečné nebo úplné soběstačnosti a samostatnosti, na naplňování seberealizačních a aspiračních tendencí nebo na zvládnutí či odražení se od

psychických stresů. Sportovní činnost má tak pozitivní vliv na řadu dalších faktorů, které jednoznačně přispívají k možnosti žít opět plnohodnotný život. Sledování sportovní zátěže sledge hokejistů přineslo řadu poznatků využitelných v rámci komplexní rehabilitace tělesně postižených. Zvláštní pozornost byla věnována otázce využití paží k pohybu s ohledem na jejich fyziologické ukazatele. Svaly rukou a paží jsou ve srovnání se svaly dolních končetin nedostatečně vybaveny kapacitou pro lokomoci celého těla. Proto i mírný pohyb těchto lidí na vozíku je třeba hodnotit jako značnou fyzickou zátěž, která vyvolává únavu. U některých netrénovaných jedinců může nadměrná kardiopulmonální zátěž brzdit či omezit rehabilitační účinky, nebo dokonce být velmi rizikovým faktorem pro tuto skupinu lidí v tom, že jejich tělo má omezenou schopnost oxygenace a použití síly horních končetin. Takto snížené schopnosti jsou dále redukovány poruchami neuromuskulárními, jakož i sníženou svalovou a kardiopulmonální zdatností, což je někdy výsledkem života na vozíku, a tedy sedavého způsobu života. Navíc je dokázáno, že namáhání horních končetin nepřináší odpovídající užitek, přitom je pro dýchací a oběhový systém velmi zatěžující. Dalšími faktory, které přispívají jistou měrou k malé efektivitě ručního pohonu, jsou statické práce a nepříznivé poměry svaloviny horních končetin. Ty obsahují více rychle se smršťujících vláken, které vyžadují hodně energie k dané práci a rychle se unaví ve srovnání se svalstvem dolních končetin (Červený, 2016).

3.3.3 Sport vozíčkářů

Prvním, kdo vyzkoušel vozík, byl Angličan Ludvík Stuart, který ho měl ve svém domě. Stuart byl zdravý člověk a vozík používal pouze pro usnadnění pohybu. Až v průběhu 20. století se začaly vozíky užívat pro osoby s tělesným postižením. Používáním vozíku se mohli tito lidé s handicapem integrovat do světa zdravých lidí a získat tak určitou nezávislost. Zájem o sportovní aktivity vozíčkářů začal stoupat až během druhé světové války, kdy mladí lidé v důsledku zranění byli odkázáni na invalidní vozík. Největší podíl na rozvoji sportu pro vozíčkáře má anglický lékař Ludwig Guttman, který založil rehabilitační centrum blízko Londýna. Do programu daného centra zařadil různé sporty a pohybové aktivity. Sport pro vozíčkáře se začal rozvíjet i v evropských zemích a v USA (Kábele, 1992).

V souvislosti s rekreačními aktivitami pro handicapované vzniklo v České republice v roce 1991 občanské sdružení Užitečný život, které se zabývá trávením

volného času osob s tělesným postižením a využívá aplikované pohybové aktivity. Na rozvoji volnočasových aktivit se také podílí od roku 1991 Fakulta tělesné kultury UP v Olomouci, která se zabývá organizováním zimních kurzů, rozvojem v oblasti psychomotoriky, sportovními hrami atd. Centrum aplikovaných pohybových aktivit spolupracuje s velkým množstvím školských i neškolských organizací a podílí se na jejich podpoře v oblasti tělesné výchovy a rekreace (Ješina & Kudláček, 2011).

Mezi nejznámější sporty pro handicapované jedince patří sledge hokej, který je paralympijskou verzí ledního hokeje s již padesátiletou tradicí. Je především určen pro ty sportovce, kteří jsou postiženi v dolní části těla. Hráč sledge hokeje musí být klasifikován odbornou osobou, která uzná v souladu s pravidly jeho postižení jako přípustné. Na lokální úrovni se v omezeném počtu běžně pohybují zcela zdraví sportovci a tento sport pak plní důležité integrační poslání. Naopak u reprezentace musí tvořit tým pouze handicapovaní hráči.

Sledge hokej se hraje ve speciálních saních, odtud pochází i jeho název (anglicky sledge = sáně). Sáně jsou zkonstruovány ze sedáku, ocelového rámu a dvou nožů k bruslení. Hráči se pohybují tak, že ovládají puk pomocí dvou krátkých hokejek opatřených na konci ocelovými hroty. Pravidla sledge hokeje jsou prakticky shodná s pravidly klasického ledního hokeje. Specificky jsou upravená pouze některá ustanovení, co se týče výzbroje a výstroje, nedovolených zákroků nebo hrací doby. Stejně tak pravidla neobsahují a nepraktikují zakázané uvolnění. Rozdílný je i maximální počet hráčů v jednom klubu, který je omezen na patnáct, z toho může být max. 5 zdravých hráčů. Zatím žádný hráč sledge hokeje nenastupuje v zahraničních soutěžích. V České republice je nyní zaregistrováno sedm klubů sdružených pod hlavičku České para hokejové asociace. Mistrovská soutěž probíhá pod vedením České para hokejové ligy (Kudláček et., 2007).

3.3 Vznik a vývoj sledge hokeje v Evropě

Kořeny tohoto sportu v Evropě můžeme najít ve švédském Stockholmu, kde počátkem 60. let skupinka místních Švédů z rehabilitačního centra nechtěla skončit s hraním ledního hokeje z důvodu tělesného postižení. Rozhodli se proto sestavit speciální sáně (sledge), které se skládaly z kovového rámu připevněného na nožích z bruslí. Jako hokejky používali kulaté palice s řídítky jízdních kol. Jako hřiště pro hraní využívali jezero

jižně od Stockholmu. Sportu se podařilo prosadit kolem roku 1969, kdy v okolí města Stockholm fungovalo již pět týmů, ve kterém hrálo i několik zdravých hráčů společně s hráči s tělesným postižením. Ve stejném roce se pak odehrálo první mezistátní utkání mezi norským Oslem a švédským Stockholmem. V 70. letech se poté uskutečnilo jen pár mezistátních zápasů mezi Švédskem a Norskem. V 80. letech se mezi sledge hokejové země přidala také Velká Británie a Kanada (Kudláček et al., 2007).

Historie kanadského sledge hokeje má začátky v roce 1979, kdy si bývalý ředitel Olympiády v Torontu z roku 1976 Dick Loiselle přivezl sledge sáňky z Evropy, které mu daroval Rolf Johansson, zlatý paralympijský medailista v atletice pro vozíčkáře a jeden z prvních příznivců a aktivních propagátorů para hokeje. Vše tedy nasvědčovalo tomu, že Paraplegic Association of Canada (PAC) zahájí program pro para hokej. Jenže PAC návrh odmítla a sledge sáňky byly odeslány zpátky Jean Lane, Johanssonově švagrové. Lane poté přednesla návrh pro začátky para hokeje ve městě City of Medicine Hat Alta. Město po návrhu představené Jean Lane přidělilo 42 000 dolarů osobám se zdravotním postižením a souhlasilo s programem, který splňoval všechna kritéria. A tak se zrodil para hokej v Kanadě. V důsledku rychlého růstu tohoto sportu byl v roce 1993 vytvořen kanadský klub Sledge Hockey (SHOC), který získal od kanadské vlády titul národní sportovní federace, která má v Kanadě koordinovat, rozvíjet a propagovat sledge hokej. V roce 2004 se sledge hokej dostává pod hlavičku kanadského hokeje (Hockey Canada, 2020).

Teprve až koncem 20. století tento sport pro handicapované vozíčkáře začíná nabírat na obrátkách. V roce 1990 ohlásily svůj vstup na mezinárodní scénu sledge hokej USA a v roce 1993 se k nim přidalo také Japonsko a Estonsko. V roce 1994 se podařilo zařadit sledge hokej na Zimní paralympijské hry v norském Lillehamru. Po zhlédnutí záznamů z Lillehamru 1994 a Nagana 1998 se přidávají také Nizozemsko, Německo a Korea (Kudláček et al., 2007).

V roce 2000 vzniká sledge hokej v dalším státě, a to konkrétně v Rusku. Začátky v Rusku jsou spojené se jménem významného trenéra Ruské federace, Viktora Kuzněcova. Právě pod jeho vedením byl v roce 2008 založen první sledge hokejový tým ve městě Iževsk. Sledge hokejové kluby se postupně začaly objevovat i v dalších regionech země. V současné době jsou podmínky pro sledge hokej vytvořeny i ve městech jako jsou Moskva, Petrohrad, Iževsk, Chanta – Mansijsk, Orenburg, Ufa,

Čeljabinsk. Na profesionální úrovni je sledge hokej zastoupen devíti týmy. Patří mezi ně tým Udmurtsko, Phoenix (Moskevská oblast), Jugra, Sankt – Peterburg, Bílí medvědi (Moskva), Baškirští piráti (Ufa), Hvězda (Tulská oblast), Jestřábi (Orenburg), národní tým Čeljabinské oblasti. Právě hráči z prvních tří jmenovaných týmů tvoří složení ruského národního týmu, který se účastní mezinárodních šampionátů. První klub, který se objevil v Rusku – Udmurtsko – získal ihned pověst úspěšného týmu. V letech 2010 a 2014 získal na ruském šampionátu zlatou medaili, v letech 2009, 2011, 2012, 2017 stříbrnou. Mezi nejlepší týmy a rivaly bojující o první příčku na stupni vítězů patří týmy Phoenix a Jugra. Phoenix si drží silnou stabilní hru už od prvního šampionátu a vybojoval zlato v letech 2009, 2011, 2012 a 2015. V letech 2013 a 2014 získal titul na turnaji v Polsku. Klub Jugra získal zlatou medaili v šampionátu Ruska v letech 2013, 2017 a 2018, dvakrát po sobě stříbrnou medaili v Polsku v letech 2012–2013, druhé místo v mezinárodním turnaji ve Stockholmu v roce 2014, zlatou medaili v turnaji v Buffalu v letech 2016–2017 a slavil i spoustu úspěchů ve vnitrostátních turnajích. Jugra a Phoenix jsou také týmy, jejichž hráči reprezentují ruský mezinárodní sledge hokejový tým. Za zmínku také stojí jejich největší a nejaktivnější základna fanoušků. Souboj mezi ruskými sledge hokejovými kluby probíhá celou sezónu. Kromě ruského šampionátu, který se koná každoročně ve dvou fázích, se týmy utkávají i na místních lokálních turnajích či turnajích na mezinárodní úrovni. Každý prestižní klub se snaží uspořádat domácí šampionát. Od roku 2012 Chanty – Mansijsk každoročně hostí mezinárodní turnaj – Jugra Cup. Od roku 2013 se v Moskvě pořádá Pohár mužstev, od roku 2014 Pohár odvahy. V roce 2017 proběhl ve městě Ufa další turnaj – Pohár kontinentů. V Orenburgu se koná od roku 2018 mezinárodní turnaj s názvem „Honem na led“. Pořádání mistrovství ve sledge hokeji je klíčové pro rozvoj v zemi, ale zároveň také pro posílení reputace Ruska ve světovém paralympijském hnutí. Za toto krátké období, ve kterém se Rusko vydalo na cestu rozvoje a propagace sledge hokeje, dokázalo vytvořit podmínky a zázemí pro uspořádání každoročních turnajů za účasti týmů ze zahraničí, stálými účastníky jsou kluby z České republiky, Koreje, Číny, Japonska a Itálie. Největším úspěchem ruských sledge hokejistů je vybojovaná stříbrná medaile na Paralympijských hrách v Soči v roce 2014, kdy Rusové mohli porovnat své síly se světovými špičkami, jako jsou týmy z USA a Kanady. Olympiáda v Soči ale nebyla jediná, kde o sobě dali Rusové znát. Stali se také šampióny Evropy v roce 2016, získali bronzovou medaili na mistrovství světa v letech 2013, 2015 a stali se vítězi turnaje Lapp

Cup Zlín v České republice. Kritickým momentem pro ruský sledge hokej byl skandál s diskvalifikací ruského paralympijského výboru před Paralympijskými hrami v Pchjončangu v roce 2018. Tehdy se ruský tým nemohl her zúčastnit a nemohl tak bojovat o zlatou medaili, ačkoli byl horkým kandidátem na vítězství. Začátkem roku 2019 byla Rusku obnovena práva účasti na mezinárodních soutěžích. Ruský tým se poté stal vítězem mistrovství světa ve skupině B. V dnešní době v Rusku popularita sledge hokeje stále roste, ať už jako rehabilitace nebo způsob profesionální seberealizace. Stále více lidí se zdravotním postižením se tomuto sportu věnuje, a tak může sledge hokej rozšiřovat své hranice. Kromě profesionálních klubů v Rusku vznikla i dětská sledge hokejová liga. Ačkoli jsou v Rusku podmínky pro rozvoj sledge hokeje příznivé, i tento druh sportu se potýká s řadou problémů. Podmínky k provozování tohoto sportu jsou vytvořeny pouze v některých oblastech Ruska. Tento problém souvisí se špatnou přístupností na sportoviště pro osoby se zdravotním postižením. Ruská federace vytvořila státní program pro rozvoj tělesné kultury a sportu, který měl dopomoci k tomu, aby vzrostl podíl sportovních zařízení dostupných i pro osoby tělesně handicapované a jiné skupiny s nízkou mobilitou, ale ani tak zatím nedošlo k výraznému zvýšení počtu profesionálních para sportovců. K dnešnímu dni v Ruské federaci funguje pouze 35 sportovních zařízení. Tento fakt samozřejmě ovlivňuje počet sledge hokejových klubů v tak velké zemi. Pro srovnání – v Česku v současné době existuje sedm sledge hokejových týmů na 10. mil obyvatel. Dalším významným problémem je nedostatečná informovanost populace o možnosti výcviku v tomto sportu. Kupříkladu oficiální webové stránky má pouze šest z devíti existujících klubů, pouze tři na webu však zveřejňují aktuální informace. Sledge hokej tak nemůže přilákat v Rusku nové hráče a zároveň se nemůže ani dostat do povědomí obyvatel, trpí tak minimální sledovaností a malou základnou fanoušků (Shusharina, 2020).

Sledge hokej se také začíná rozvíjet například v Argentině, a to konkrétně ve městě Ushuaia. Ushuaia je první známé město v Latinské Americe, kde sledge hokej začíná vzkvétat. Za propagátora sledge hokeje v Argentině by se dal nazývat Nicolas Badaracco, který je brankářem argentinské hokejové reprezentace. Badaracco začal zkoumat, jak sledge hokej funguje, a pak začal dělat plány, jak si postavit vlastní saně. V roce 2019 odletěl do Miami s argentinským národním týmem, aby se zúčastnil turnaje LATAM Cup, který se konal zejména s cílem zvýšit povědomí o daném sportu v zemích

Latinské Ameriky. Před jedním ze svých zápasů se setkal s Ronem Robichaudem, hlavním trenérem týmu Florida Sled Bandits. Robichaud pozval Badaracca, aby si sledge hokej vyzkoušel. Poté mu daroval saně, které vezl zpátky do Argentiny, aby tento model saní mohl kopírovat a vytvořit několik dalších. V Miami se Badarraco setkal také s Karinou Villegas, která hraje za ženský národní sledge hokejový tým. Karina Villegas souhlasila, že pomůže Badaraccovi zavést sledge hokej do Latinské Ameriky. Na cestu do Argentiny mu darovala para hokejky, které může Badaracco v Argentině okopírovat. Badarraco přijal od té doby čtyři sportovce se zdravotním postižením. Nyní spolupracuje s místní vládou v naději, že obdrží finanční prostředky z ministerstva školství na pomoc pro růst sledge hokeje. Rozpočty jsou ale nyní zmrazeny kvůli pandemii COVID-19. Badaracco chce předvést, jak se sledge hokej hraje, a poukázat na fakt, že tento sport se může rozvíjet i v dalších městech. Má už čtyři sportovce, kteří mu tady trénují a snaží se přizpůsobit své saně lidem, aby je využívali na všech površích (Paralympic, 2020).

3.4 Vznik a vývoj sledge hokeje v ČR

V České republice se tento sport hraje od roku 1999. Za zakladatele českého sledge hokeje lze považovat Romana Herinka, který se nechal inspirovat záběry z Paralympiády v Naganu. Ve spolupráci s Katedrou aplikované tělesné výchovy při Fakultě tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci vytvořili na počátku roku 2000 sekci Aplikované pohybové aktivity (APA) se zaměřením na sledge hokej. První český hokejový tým, který vznikl na území České republiky v roce 1999 na zimním hokejovém stadionu ve Zlíně, se jmenoval „Sedící Berani“. Dnes má tento zlínský klub včetně asistentů a hráčů 16 členů. První mezinárodní zkušenost čekala české hráče v únoru 2001, kdy se poprvé zúčastnili turnaje ve švédském Malmo. Konfrontace s touto evropskou elitou a rozsah je inspiroval k uspořádání vlastního turnaje. V září 2001 tak na zimním stadionu v Kroměříži došlo k turnaji s názvem Freecorppplus handicap-cup. Zlomovým rokem pro český sledge hokej byl rok 2002. Cílem propagátorů sledge hokeje byla snaha rozšířit počet týmů v české sledge hokejové lize, začít mistrovskou soutěž a ustanovit národní reprezentaci. Díky podpoře Českého svazu tělesně postižených sportovců, podpoře Českého svazu ledního hokeje a práci mnoha nadšenců se podařilo tyto cíle zcela naplnit (Kudláček et al., 2007).

Od října 2002 se k Sedícím Beranům ze Zlína přidávají i týmy z Olomouce a Kolína. I proto se Český svaz ledního hokeje rozhodl přijmout sledge hokej jako součást české hokejové komunity. V srpnu 2002 se hráči ze Zlína, Kolína a Olomouce sešli na rozvojovém soustředění s cílem vytvořit vhodné podmínky pro přípravu státní reprezentace ve sledge hokeji. V závěru roku se pak v rámci podpory Českého svazu ledního hokeje a podpory města Pardubice uskutečnila ještě další 3 soustředění. Ještě významnější soustředění bylo pak v Českých Budějovicích, jelikož se blížil kvalifikační turnaj mistrovství světa. Přestože Česká republika neuspěla v konfrontaci s ostatními zeměmi, získala cenné zkušenosti a je to pro ni dobrý krok do budoucna (Červený, 2016).

V roce 2004 pak vznikají další dva kluby – sportovní klub vozíčkářů Králové České Budějovice a tým Karlových Varů. V roce 2005 se konalo historicky první mistrovství Evropy, kterého se účastnila i Česká republika. Odehrálo se na nově zrekonstruovaném stadionu ve Zlíně, který byl uzpůsoben i pro hokejisty s tělesným postižením. Česká republika se postupně střetla s Německem, Švédskem, Estonskem, Itálií a Anglií. V konečné fázi skončil český tým na neoblíbeném čtvrtém místě. V témže roce vznikl další český sledge hokejový klub – HC Sparta Praha (Kudláček et al., 2007).

V listopadu 2007 vybojovala česká reprezentace stříbrné medaile na mistrovství Evropy v Itálii. Díky 2. místu na mistrovství světa "B" v USA v dubnu 2008 český reprezentační tým postoupil do elitní skupiny mistrovství světa "A", které se konalo v roce 2009 v Ostravě. Český národní tým ve své mistrovské premiéře obsadil páté místo, čímž se poprvé v historii kvalifikoval na Zimní paralympijské hry v roce 2010 ve Vancouveru. Výrazným úspěchem, který nastartoval éru a vstup české reprezentace mezi elitu, bylo páté místo na mistrovství světa v květnu v roce 2009 v Ostravě. Toto mistrovství bylo považováno za velmi úspěšné jak po sportovní stránce, tak i po té organizační. Tato událost byla také vyhlášena za nejlépe zorganizovanou akci v rámci mistrovství světa ve sledge hokeji. Dalším výrazným úspěchem české reprezentace bylo zopakování pátého místa na Paralympijských hrách v roce 2010 ve Vancouveru. O čtyři roky později na Zimních paralympijských hrách v roce 2014 Česko skončilo na pátém místě. V roce 2018 zůstala česká sledge hokejová reprezentace opět bez medaile, když na Zimních paralympijských hrách v Pchjongčchangu skončila na šestém místě. Na zatím posledním mistrovství světa v Ostravě v roce 2019 obsadila česká sledge hokejová reprezentace čtvrté místo, což je prozatím nejlepší umístění (Bambuchová, 2020).

SHK LAPP Zlín

Psal se rok 1999, když trojice ve složení Roman Herink, Petr Julina a David Vrbka uviděli ve světě sledge hokej a rozhodli se, že něco podobného vytvoří ve Zlíně. To se podařilo a v roce 1999 vznikl první český sledge hokejový klub SHK LAPP Zlín. Začátky ovšem nebyly jednoduché, jak popisuje v rozhovoru Pavel Julina. Samozřejmě každé začátky jsou těžké, ovšem jak říká, tyto byly těžké, ale pěkné. „Kolektiv byl v tomto začátku velmi spjatý, protože v tom nehrály žádné peníze. Každý to dělal pro radost a nakupoval si věci za své. Víc jsme si pak těch věcí vážili. Samozřejmě ono je to tak částečně i dnes, ale když člověk vidí, jak se to hádá dnes o peníze, tak ho to trochu mrzí“, vykládá šestatřicetiletý obránce. Zároveň vzpomíná na zážitky na ledě se soupeři, kterým se dříve nemohli rovnat. „V Česku jsme neměli soupeře, proto jsme museli cestovat do Německa nebo Holandska. Bylo to pro mě jakožto náctiletého něco neuvěřitelného. Samozřejmě i podomácku vyrobené hokejky nebyly úplně nejlepší, protože škrtyly o led a nedalo se s nimi moc dobře vystřelit. Soupeři oproti nám měli výzbroj na jiné úrovni, nedalo se jim moc konkurovat. Teď jsme však na stejné úrovni,“ libuje si Julina. S úsměvem také vzpomíná, jak vypadaly první zápasy na mezinárodní scéně. „Hráli jsme především na své půlce, a když jsme vyhodili puk do útočné třetiny nebo dokonce vystřelili, to bylo slávy,“ popisuje taktiku, kterou Roman Herink nazýval vozovou hradbou. Petr Julina se zapsal také do historie dvěma událostmi. Tou první je, že jako první Čech dal ve sledge hokeji gól, který se oslavil po zápase šampaňským. A druhý milník – byl zároveň také prvním hráčem, který dal gól v Česku za Zlín. První duel Zlína v Českém poháru v roce 2002 skončil bezbrankovou remízou, další duel ale zlíňští vyhráli zásluhou Julinova gólu 1:0 nad Olomoucí. Úsměv na tváři mu vyvolá i vzpomínka na to, jak jeli do Nagana. „Někdy v roce 2000 jsme jeli na nějaký turnaj, a jelikož jsme byli jediný český tým, brali nás jako reprezentaci. Jeli jsme autobusem od Škodovky, přičemž to byl ten samý autobus, který vozil kluky Prahou po Naganu“, chlubí se zkušený zadák. Jelikož byl Zlín prvním sledge hokejovým klubem, vystřídala se tu také spousta hráčů. Ať už to byl Honza Zapletal, Erik Fojtík, Kvoch, Lubor Hulín, Krivoš nebo Smékal. Později začínali ve Zlíně i současní reprezentanti a hráči Sparty Zdeněk Krupička s brankářem Vápenkou (Kudláč, 2017).

Zlíňští patří mezi nejúspěšnější české sledge hokejové kluby. V sezóně 2002/2003 se stali vítězi Českého poháru za účasti tří týmů. Krom Zlína se jej účastnila Olomouc

a Kolín. Pohár se hrál ve třech víkendech, kdy pokaždé na jednom místě sehrály všechny týmy duel každý s každým. Nejprve se hrálo ve Zlíně, potom v Kolíně, a nakonec v Olomouci. První oficiální sledge hokejový zápas proběhl 9. 11. 2002 s Kolínem, který skončil 0:0. Zlín poté porazil dvakrát Olomouc 1:0 a 2:0. Tehdy se počítaly za výhru dva body. Prohra přišla až ve čtvrtém zápase proti Kolínu, kde Zlín prohrál 3:7. Na posledním turnaji v Olomouci ale Zlín dokráčel k triumfu, kdy nejprve porazil Olomouc v poměru 10:0 a poté porazil v přímém souboji Kolín také hladce – 7:1. V české sledge hokejové lize ale Zlín získal titul až v roce 2012. Čtyřikrát byli zlíňští sledge hokejisté, jejichž historie se psala od sezóny 2003/2004, pomyslný krok od titulu, vždy však skončili na stříbrné příčce. Až na popáté to vyšlo. Tým tou dobou už s názvem SHK LAPP Zlín naprosto dominoval v základní části, kdy ztratil pouhé tři body a stal se jejím vítězem. V semifinále přešel přes Kolín v poměru 2:0 na zápasy a ve finále vyzval Karlovy Vary. Po úvodní výhře Zlína nad Západočechy 1:0 přerušili oslavy Žraloci výhrou ve druhém zápase v poměru 5:1, ve třetím rozhodujícím utkání však Zlín na domácím ledě zvítězil 2:0 a titul putoval do města, kde sledge hokej vznikl. V sezónách 2012/2013 a 2013/2014 však Zlín nenavázal na předchozí úspěch a musel se spokojit pouze s třetí příčkou. Od roku 2014 však drží pětiletou nadvládu, kdy se jeho hokejisté stali během pěti sezón za sebou pokaždé mistry. Zlín se také jako jediný český sledge hokejový klub účastní domácího turnaje s názvem LAPP CUP Zlín. Ten se pořádá od roku 2011 a sjíždí se na něj kluby z celé Evropy, převážně pak týmy z Rakouska, Ruska, Polska, Německa, Finska nebo Norska. Účelem tohoto turnaje je porovnání kvality mezi jednotlivými týmy napříč Evropou. Zlínu se poprvé podařilo v roce 2018 LAPP CUPP vyhrát. Těžko říci, do jaké míry byla znát absence ruských týmů, které vždy tento turnaj opanovaly. Setkání mezi naprosto profesionálními ruskými sportovci a ostatními sledge hokejisty tak odpadlo a zlatá brána se tak otevřela pro jiné evropské týmy včetně toho domácího. Zlínský trenér Tomáš Sedláček měl po ruce opravdu kvalitní hvězdná jména. Krom zlínských tahounů Martina Joppy, Zdeňka Hábla, Mariána Ligdy či velezkušeného Pavla Juliny oblékli černo-oranžový dres také kapitán Karlových Varů Michal Geier, stejně tak kapitán Pardubic Pavel Kubeš či další reprezentant z východočeského klubu Pavel Doležal. Obranu pak také doplnil odchovanec Zlína, ale tou dobou hráč Sparty, Jan Zapletal. Účast ve finále si hráči vybojovali bez ztráty kytičky. Po úvodní výhře nad Brémami 5:0 porazili v druhém zápase švédské Malmo v poměru 4:1. Svou sílu ukázali zlíňští ve třetím zápase

proti norskému týmu Valarenga. Po prvním poločase prohrávali 2:1 (hrálo se 2x15 minut), poté však Zlín překlopil vítězství na svou stranu, kdy vstřelil norskému týmu za 15 minut šest branek a zvítězil 7:2. Především velkou zásluhu na tom měl Joppa, který vstřelil hattrick. Zlín poté čekala povinnost porazit v pátečním duelu outsidera z Vídně. Zlín povinnost splnil, vyhrál hladce 9:0 a zajistil si účast ve finále. Poslední zápas skupiny s italským týmem z Tyrolska už byl jen formalitou, neboť oba týmy věděly, že na sebe narazí ve finále. Domácí, kteří ve skupině neztratili ani jediný bod, byli však po dvaceti minutách hry zaskočeni. Ze svého tlaku gól nevytěžili, naopak sami dvakrát inkasovali. Zlínští ale na dvě branky hostů dokázali odpovědět, když nejprve snížil Michal Geier a pak ve 37. minutě vyrovnal Martin Joppa. Nervózní duel neukončilo ani prodloužení, a tak se šlo na samostatné nájezdy. V prvním nájezdu neuspěl domácí Joppa ani hostující Larch. Naopak ve druhé sérii byli domácí Geier i Ital Kalegaris úspěšní. Tíha okamžiku tak tedy spadala na domácího Pavla Kubeše. Ten ale samostatný nájezd proměnil, a když Christoph Depaoli nejspíše vinou střetu myšlenek svůj nájezd nezvládl, bylo ve Zlíně nesmírně veselo. Sledge hokejisté Zlína, tak v sobotu 8. září 2018 získali poslední velké zlato, které jim krom české ligy a Malmo open ve sbírce chybělo. Vítězové prestižního mezinárodního turnaje tak skvěle uctili památku svého někdejšího spoluhráče Jaroslava Knedly, po kterém byl tento ročník pojmenován. Mnoho ze zlínských hráčů si splnilo svůj životní sen v podobě vyhraného domácího turnaje (Kudláč, 2019).

O rok později se uskutečnil zatím poslední LAPP CUP, kde opět hráči Zlína patřili mezi kandidáty na vítězství. Bohužel nezvládli semifinálový zápas s Tyrolskem a prohráli 4:1. Pro Tyrolsko to byl již sedmý postup do finále na tomto turnaji. Zlín tak tedy bojoval o pomyslnou stříbrnou medaili proti norskému Mjosi. První zápas ve skupině těchto dvou týmů skončil vítězstvím domácích 3:2 po samostatných nájezdech. Ovšem druhý zápas jasně ovládl Zlín, a tak i napodruhé končí domácí na stupni vítězů (Sledge hokej Zlín, 2020).

SK Draci Kolín

V roce 2002 se kolínským zájemcům o sledge hokej podařilo seznámit se zakladatelem českého sledge hokeje Romanem Herinkem. A právě díky panu Herinkovi si jej mohli vyzkoušet. Po této příležitosti byl založen tým SK Draci Kolín. Nastartovat nový tým se rozhodl Tomáš Kvoch, který přišel ze Zlína, ale i další hráči, jelikož to do

Kolína měli blízko a nemuseli tak dojíždět. V listopadu 2002 se zúčastnili kolínští Českého poháru ve sledge hokeji ve Zlíně, kde obsadili 2. místo, které bylo zatím největším úspěchem v historii klubu. Po tomto úspěchu ale přišla velká rána, kdy klub opustila velká opora Tomáš Kvoch. Aby se mezery zacelily, sehnal klub do nové sezóny nové nadějně hráče. Ze čtvrtého místa se pak probojovali až do vyřazovací části, kde přeskočili nováčka z Karlových Varů a postoupili do play off, které se konalo v Hluboké nad Vltavou. Tam ale nestačili na favorizovaný Zlín a poté prohráli i s Olomoucí, obsadili tak celkové 4. místo. Po tomto neúspěchu se rozhodl odejít i Zdeněk Krupička, který byl považován za velkou osobnost týmu. Kolínští bez další opory týmu museli začínat od začátku. A to se projevilo hned v následující sezóně 2004/2005, kdy kolínští několikrát vysoko prohráli. Ve 12 utkáních získali pouhý jeden bod, který uhráli se Žraloky Karlových Varů, a s pomyslným play off se mohli rozloučit. Dalším zlomovým bodem pro Draky Kolín byl rok 2005, kdy byl založený další sledge hokejový klub Sparta Praha, s nímž byl spojen odchod několika hráčů právě do tohoto klubu. Vedení a trenér tudíž nemohli počítat s výrazným úspěchem. Bohužel se očekávání naplnila a Draci Kolín nevyhráli ani jedno utkání, a navíc obdrželi největší porážku v historii české sledge hokejové ligy, a to 21:0 s pražskou Spartou. Novou nadějí před sezónou 2006/2007 bylo doplnění úzkého kádru. Uspořádalo se soustředění v Hodoníně, kde se nejen stmelovala parta, ale i nabírala fyzická kondice. Nově složený tým byl plný očekávání, byl navíc posílený o zkušeného hráče, Němce Roberta Pabsta, který přišel na hostování. Díky bohatým zkušenostem tohoto hráče a taktice trenéra Stanislava Tejkala byl tým úplně k nepoznání. Nejenom že odehrál spoustu vyrovnaných utkání, ale také zlomil šňůru 33 měsíců čekání na vítězství. Bohužel ani s těmito skvělými výkony se Draci do play off nedostali a nemohli tak okusit finálovou atmosféru. To se povedlo jen čtyřem hráčům (Bejvl, Boček, Kubeš, Šafránek), kteří byli z Kolína na hostování ve Spartě. A právě tým Sparty se stal mistrem sledge hokejové ligy. Objevem ligy se stal kolínský Zdeněk Šafránek, který společně s dalším kolínským hráčem Pavlem Kubešem obdržel pozvánku do reprezentace. V sezóně 2009/2010 přišel největší a zároveň poslední úspěch Kolína. V základní části se Kolín umístil na 3. místě se ziskem 18 bodů. Lepšího umístění dosáhli už jen hráči Sparty a Karlových Varů, kteří základní část vyhráli. V prvním semifinále play off narazili Draci na favorita ze Sparty. Vědomi si domácího prostředí, podlehli pražskému týmu v poměru 5:2. O tři týdny později hostil zimní stadion v Neratovicích druhé semifinále. V něm už si

Draci pohlídali útočnou sílu Pražanů a deklasovali je v poměru 6:0. Mimo jiné se dvakrát prosadil také Pavel Kubeš, který v pražském klubu působil několik let na hostování. Rozhodnout o postupu do semifinále tak musel třetí zápas, který se konal druhý den opět na zimním stadionu v Neratovicích. Drakům se zásluhou jediné branky Hornicha v první třetině podařilo historicky probojovat až do finále české sledge hokejové ligy. Ve finále na dva vítězné zápasy se kolínští Draci utkali s Medvědy ze Zlína. První utkání se hrálo 20. února na zimním stadionu ve Zlíně. Zápas byl velice vyrovnaný a po základní hrací době svítil na ukazateli vyrovnaný stav 2:2, kdy za hosty se dvakrát prosadil Šafránek. Rozhodnout o vítězi tak musely samostatné nájezdy. V nich měli větší štěstí právě Draci z Kolína a zásluhou posledního nájezdu Pabsta vyhráli 3:2. V druhém finále hraném 16. dubna se Draci museli obejít bez domácího prostředí, jelikož na zimním stadionu v Kolíně už nebyl led. Jako náhradní jim byl poskytnut zimní stadion v Ostrově nad Ohří. Zlínští, pokud chtěli ještě pomýšlet na celkové vítězství a vynutit si třetí zápas, nesměli utkání prohrát. Jenže Draci vlétli do zápasu jako uragán a deklasovali svého soupeře v poměru 6:0. Titul tak poprvé v historii klubu putoval do Kolína. Tým pod vedením zkušeného trenéra Stanislava Tejkala a pod taktovkou reprezentačního kapitána Pavla Kubeše, který byl zároveň vyhlášen nejlepším sledge hokejistou, tak splnil své sny. V sezóně 2011/2012 odchází Pavel Kubeš a další hráči, kteří zakládají nové mužstvo v Pardubicích. A právě po této sezóně ukončil klub působení ve sledge hokejové lize (Mukolin, 2020).

Para hockey Olomouc

Tento sledge hokejový tým byl založen několika nadšenci v roce 2002. Hned ve své první sezóně 2002/2003 se zúčastnil spolu s týmy Zlína a Kolína Českého poháru ve sledge hokeji. První sezóna byla rozjezdová a klub trápily finance a nedostatek hráčů. Klub se umístil na posledním místě, když dokázal uhrát jen dvě remízy s Kolínem. Do další sezóny už klub vstupoval s úplně jinými ambicemi. Ke třem stávajícím týmům se v sezóně 2004/2005 přidaly i týmy z Českých Budějovic a Karlových Varů. Od této sezóny se začala hrát nejvyšší česká sledge hokejová liga. Po základní části se olomoučtí umístili na 3. místě, když je od prvního místa dělily pouhé dva body. V play off se střetli s Českými Budějovicemi, které skončily po základní části na druhém místě. Olomouc zápas nezvládla a po sporném gólu, který padl 32 vteřin před koncem, prohrála. Čekala je jen

bitva o bronzové medaile. V posledním zápase sezóny ale Olomouc přesvědčivě zvítězila a obsadila třetí místo. V další sezóně měli Kohouti ambice ještě větší, ba dokonce ty nejvyšší. K tomuto úspěchu měla přispět i nová posila, kapitán české reprezentace a nejlepší střelec posledních dvou sezón. Kohouti měli dostatečně široký kádr, přesto po základní části obsadili znova třetí příčku jako před minulou sezónou. V play off se ale ukázala síla týmu, kdy jeho hráči nejprve v semifinále vyřadili celek z Karlových Varů a ve finále si dokázali poradit i s favorizovaným Zlímem v poměru 2:0. Pro moravský celek to byl výrazný úspěch, a i přes vleklé ekonomické problémy se jim to podařilo. Nutno dodat, že hned ve třetí sezóně od založení klubu. Logicky po vyústění minulé sezóny vstupovala Olomouc do další sezóny opět s nejvyššími ambicemi. Jedinou starostí byl odchod dvou hráčů do konkurenční Sparty. Olomouc tahala v sezóně za kratší konec a po základní části se umístila na nelichotivém pátém místě. To ale mělo za následek bohužel neúčast v play off. Po tak úspěšné minulé sezóně převládlo v této sezóně zklamání. Jediným úspěchem pro Kohouty tak bylo ocenění pro nejlepší sportovní kolektiv zdravotně postižených v okrese Olomouc od krajského sdružení ČSTV. V sezóně 2006/2007 čítala kolonka odchodů opět jedno jméno. Oproti minulé sezóně se Hanákům povedlo přivést pár nových hráčů. Jednalo se především o hráče z Prostějova, kteří chtěli založit vlastní oddíl, ale nesehnali dostatečný počet hráčů. Kohouti svými výsledky příliš neoslňovali, ale dokázali vyhrát důležité zápasy s Českými Budějovicemi a Kolínem. Po roční pauze opět dokázali proklouznout ze čtvrtého místa do play off. V semifinále je ale čekala silná Sparta, která ovládla celou základní část. Hanáci na favorizovanou Spartu nestačili a po dvou jednoznačných prohrách zůstali před branami finále. Olomouc se nedokázala vzpamatovat ani v zápase o třetí místo a prohrála oba duely se Zlímem o bronzové medaile. Kohouti získali čtvrté místo a podruhé za sebou se podařilo vyhrát pražské Spartě. Následující ročník byl pro Kohouty opět méně úspěšný, neboť před sezónou oznámil definitivní odchod do Zlína Miloš Derka. Klubu se sice podařilo získat čtyři nováčky, ty se ale základům sledge hokeje teprve učili. Soutěžní ročník Olomouci vůbec nevyšel. Dokázala vyhrát jediný zápas nad Českými Budějovicemi a v základní části obsadila páté místo, což v konečném součtu znamenalo opět zavření brány play off. Poslední výraznější úspěch Olomouce je ze sezóny 2013/2014, kdy obsadila celkové druhé místo. Ve finále nestačila jenom na celek Karlových Varů. Od sezóny 2013/2014 do té letošní čekají Kohouti nejen na další výrazný úspěch, ale také na postup do play

off. Protože právě od sezóny 2013/2014 do sezóny 2019/2020 se jim postoupit nepodařilo (SOHO, 2020).

Motor sledge České Budějovice

Počátky sledge hokeje v Jihočeském kraji sahají do roku 2002, kdy sledge hokej začali trénovat zdravotně handicapovaní pod 1 CZP Jihočeského kraje. V roce 2003/2004 získal tento tým titul Mistra ČR prvního ročníku sledge hokejové ligy. Samotný jihočeský klub byl pak založen v roce 2004 Janem Rosickým, Václavem Baťkou a Františkem Kovářem pod názvem Sportovní klub vozíčkářů Králové České Budějovice. Od roku 2005 se město snažilo v rámci projektu s jihočeským krajem udržet sledge hokej v jihočeském kraji i pro další sezónu. Po oslavení kraje a města Českých Budějovic se podařilo formou dotací a grantů zajistit finanční prostředky na provoz sezóny a soustředění. Dalším úkolem pak byla snaha zajistit materiální vybavení pro sledge hokejisty. Ve spolupráci s CZP jihočeského kraje proběhl další projekt, který měl přilákat nové hráče. Sdružení se také snažilo zajistit vhodné tréninkové prostředí. To se samozřejmě odvíjelo od finanční stránky klubu. Motor měl v té době 17 aktivních členů plus 2 dobrovolníky, kteří se podíleli na dobrovolnické činnosti. České Budějovice získaly od roku 2002 pouze jeden mistrovský titul, a to v sezóně 2003/2004. Od této sezóny až do sezóny 2019/2020 se daný tým ani jednou nedostal do play off. V sezóně 2008/2009 skončil na posledním místě, když nezvládl klíčový zápas se Spartou, který by tým v případě úspěchu posunul právě do play off. Další sezóna se opět hráčům nevyvedla a po dvou výhrách nad Studénkou končí se šesti body na předposledním místě, právě za Studénkou, která nezískala ani bod. I další dvě sezóny nejsou pro hráče Českých Budějovic příznivé. V sezóně 2010/2011 končí na pátém místě, kdy hráči dokázali obrát o bod Zlín a porazit 4:1 Studénku. Až v sezóně 2012/2013 za sebou nechávají hráči Českých Budějovic více než jeden tým. Ke Studénce se přidávají i Kohouti z Olomouce. Do další sezóny se z důvodu nedostatku hráčů tým z jižních Čech nepřihlásil. Netréňovanost a nesehranost se pak projevila v další sezóně, kdy České Budějovice nezískaly ve sledge hokejové lize ani bod a po právu obsadily poslední místo (Červený, 2016).

V sezóně 2017/2018 končí hráči opět na předposledním místě. Hráče z Českých Budějovic opět trápily problémy a posledních pět venkovních zápasů museli kontumovat

ve prospěch soupeře. Od následující sezóny až doposud nejsou přihlášení do sledge hokejové ligy (SHK Zlín, 2020).

Parahokej Havířov

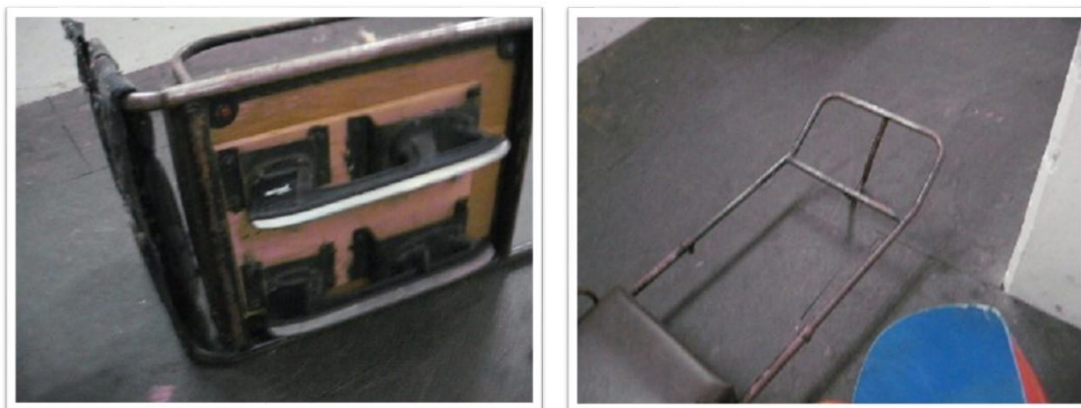
Přesně čtyři roky trvalo, než se česká sledge hokejová liga rozrostla o další tým, čímž přispěla ke zkvalitnění a atraktivnosti českého sledge hokeje. V roce 2008 se na stole Ministerstva vnitra ČR objevila žádost o registraci nového sledge hokejového týmu s názvem Sledge hokejový klub Panthers Havířov. Zdálo se, že městský stadion v Havířově zažije nápor příznivců sledge hokeje, ulice se začnou plnit vozíky tělesně postižených občanů a stránky městských novin se začnou plnit články, jak místní zastupitelé podporují tělesně handicapované spoluobčany. Bohužel se ale město rozhodlo vybudovat za podpory dotací městský psí útulek, než aby podpořilo ušlechtilou myšlenku, kterou v sobě sledge hokej skrývá. Tímto byl pomyslný pohřeb havířovského sledge hokeje dokonán. Vše tedy naznačovalo tomu, že další sezóna sledge hokejové ligy se odehraje za účasti šesti týmů. Osud byl ale proti a po mistrovství světa 2009 konaném v Ostravě se sešli zástupci tehdy ještě havířovských Panterů s prezidentem sportovních areálů Studénka. Slovo dalo slovu a myšlenka na znovuzrození sledge hokeje začala ožívat. Ihned poté začaly velké přípravy na zbudování nového týmu s podporou města Studénky, jejichž zastupitelům nebyl lhostejný osud těchto handicapovaných sportovců.

Zakládající členy ale nečekala vůbec lehká práce. Po úmorném úsilí a práci několika nadšenců přichází do sezóny 2009/2010 nový tým s názvem HC KES Sledge Studénka. První sezóna pro Studénku byla spíše o sbírání zkušeností, a i za cenu velkých přídělů 11:1 s Karlovými Vary a 8:3 s pražskou Spartou nevzala hráčům chuť do dalších bojů. V závěru sezóny se výsledky zlepšovaly a mnohdy nechybělo, aby Studénka získala své první body. Nejlepší utkání odehrála Studénka doma s Kolínem, kdy sahala po remíze, ale nakonec podlehla pozdějšímu mistrovi 3:2. Mladý tým ze Studénky se v premiérové sezóně umístil na posledním místě a nezískal ani jeden bod. I v dalších sezónách patřil tým Studénky mezi outsidersy. Povedenou jízdu zažila Studénka až v sezóně 2016/2017, kdy byla pouhý bod od historického postupu do play off. O dva roky později v sezóně 2018/2019 už se jí to ale podařilo. V základní části obsadila třetí místo za druhými Pardubicemi a prvním Zlínem. V historicky prvním semifinále hráče Studénky čekali Mustangové z Pardubic. První semifinále zvládli hráči právě ze Studénky, když

necelých pět minut před koncem rozhodl o výhře hostující Sylwester Flis. Druhé semifinále začala opět lépe Studénka a po druhé třetině vedli domácí nad Mustangy 5:2. Jenže Mustangové ve třetí třetině dokázali dvakrát snížit a zadělat tak na drama. To už ale domácí nedovolili a po dvou těsných výhrách mohla vypuknout velká radost. Ve finále se hráči Studénky utkali se zlínskými Berany, kteří porazili pražskou Spartu ve dvou zápasech. První zápas hráči Studénky zvládli a po dvou brankách Petra Kudrny zvítězili 2:1. Druhý a třetí zápas už byl v režii Zlína a Studénku porazil dvakrát 5:0. Studénka tak obsadila druhé místo, historicky nejlepší umístění od založení klubu. V sezóně 2019/2020 Studénka opět navázala na výkony z minulé sezóny a ovládla základní část soutěže. Od zisku titulu jí už chyběl poslední krůček. Jenže přišel zásah vyšší moci v podobně zákeřného koronaviru, a došlo tak k ukončení finálové série, ve které hráči Studénky v prvním zápase porazili Mustangy z Pardubic 8:3. Cenou útěchy byla pro hráče alespoň trofej pro vítěze základní části. Od nové sezóny už nastupuje tento tým pod jiným názvem, a to parahokej Havířov (Mlčák, 2020).

Vývoj sledge saní v ČR

Počátky prvních sledge saní se datují na duben roku 1999, kdy se na území České republiky nacházely asi čtyři kusy sledge hokejových saní. První rám byl přivezen z Amsterdamu a druhý vznikl v dílně jednoho nejmenovaného výrobce sportovních pomůcek pro tělesně postižené podle „Lillehammerského“ vzoru, zbylé dva rámy se poté vyrobily ručně v garáži. Takto amatérským způsobem byly zajištěny první pomůcky pro hraní sledge hokeje (Herink, 2003).

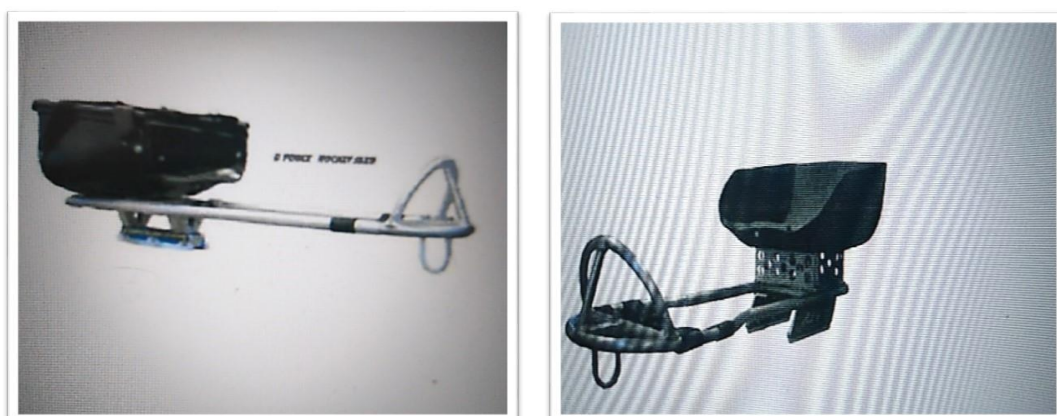

Obrázek 1. První sledge na našem území (Gabrhelová, 2008, s. 12).

Obrázek 2. Sledge s nafukovacím sedákem (Kudláč, 2017).

Na obrázku číslo jedna a dva můžeme vidět jedny z prvních sledge saní, které byly používány na našem území v roce 1999. Na obrázku číslo dva vlevo, můžeme vidět Pavla Julinu ze Zlína s jeho manželkou, která právě nafukuje sedák. V dnešní době by šlo o naprosto nemyslitelnou věc, jelikož se dříve sedák musel každou chvíli dofukovat a občas ho dokonce soupeř prořízl.

Obrázek 3. Sledge s plastovým sedákem (Mrázová, 2006, s. 85).

O pár let později se vývoj sledge posouvá dopředu. Na obrázku číslo tři můžeme vidět sledge s plastovým sedákem a také systém zakončení konstrukce, která přispívá k lepšímu pohodlí dolních končetin.

Obrázek 4. Sledge přizpůsobený požadavkům hráče (Skřivánek, 2008, s. 18).

V dnešní době už hráči mají prakticky vždy sledge vyrobený přímo na míru. Je to hlavně z toho důvodu, že každý hráč je jinak vysoký a má jiný druh handicapu. Jak můžeme vidět na obrázku číslo čtyři, kde máme dva rozdílné sledge. U prvního sledge je konstrukce delší a u druhého je naopak kratší. Kratší sledge používají hráči s amputací dolní končetin. Ty delší používají naopak hráči, kteří ochrnuli na spodní část těla. Každý z těchto sledgů má jisté výhody. Hráči s delší konstrukcí lépe zachytávají puk a naopak hráči s kratší konstrukcí jsou rychlejší.

3.4.3 Pravidla sledge hokeje

Rozměry a hrazení hřiště

Maximální velikost hřiště je 61 metrů dlouhé a 30 metrů široké. Minimální velikost je pak 56 metrů na délku a 26 metrů na šířku. Rohy jsou zaobleny do kruhového oblouku o poloměru 7 až 8,5 metrů. Hřiště je obklopeno dřevěnou nebo umělohmotnou stěnou bílé barvy, která se nazývá hrazení. Hrazení musí být minimálně 1,17 metrů a maximálně 1,22 metrů vysoké od povrchu ledové plochy. Hrazení je zhotoveno tak, aby jeho plocha obrácená k ledu byla hladká a nebyly na něm žádné výstupky, o které by se hráči mohli zranit. Ochranná zařízení a podpěry, které udržují hrazení ve správné poloze, musí být nainstalovány z vnější strany (Mezinárodní paralympijský výbor, 2014).

Lavice

Lavice musí mít vždy dvojce dvířka, která jsou v úrovni ledové plochy, aby hráči mohli vstupovat a vystupovat z ledové plochy bez pomoci jakéhokoliv personálu. To samé platí i o trestných lavicích. Povrch hráčských a trestných lavic by měl být po celé jejich délce opatřen umělým ledem, aby nedocházelo k poškození ostří nožů sledge.

Délka hry

Délka hry je složena ze tří stejně dlouhých patnáctiminutových hracích částí, které se nazývají třetiny. Každé utkání musí obsahovat časomíru, která ukazuje délku hry. Délka hry se odpočítává od patnácti minut do nuly. Mezi třetinami je maximálně desetiminutová přestávka, kdy hráči odejdou z ledu, či minimálně třiminutová pauza, kdy hráči zůstanou na ledě. Pokud nastanou jakékoliv změny, musí být odsouhlaseny oběma trenéry během hry. Pokud na konci třetí třetiny bude stav obou mužstev nerozhodný, nastává prodloužení, a to pouze v případě, kdy je nutné určit vítěze (šampionát). Toto prodloužení je omezeno na deset minut trvající úsek, ve kterém dojde k ukončení zápasu, pokud je vstřelen gól. Pokud ani v prodloužení gól nepadne, musí se prolomit výsledek až v nájezdech. Nájezdů se účastní všichni hráči vyjma brankářů.

Tresty a přestupky

Všechny tresty a přestupky jsou v čistém času hry. Menší trest trvá dvě minuty, stejně jako menší trest pro hráčskou lavici, větší trest trvá pět minut, poté následuje osobní trest na deset minut, osobní trest do konce utkání, trest ve hře a trestné střelení. Brankář nikdy neodchází na trestnou lavici, jeho trest si odpyká někdo jiný, kdo se v době porušení pravidel nacházel na ledě. Udělené tresty musí být po skončení hry uvedeny rozhodčím v oficiálním zápisu o utkání (Mezinárodní paralympijský výbor, 2014).

Hodnocení přestupků

Menší tresty

Menší tresty se dávají za používání hole, jejíž velikost odporuje pravidlům, za krosček hokejkou či užití hole k vrážení nebo strkání do soupeře, za bránění nebo překážení v pohybu soupeři, který nemá puk v držení, za odhození hokejky nebo jakékoliv části výstroje, za „vysokou hokejku“, neboli nošení spodní části hole nad úroveň kyčle v momentě, kdy je protihráč nablízku, naražení do protihráče pod úhlem 90° (kolmo) či záměrné vražení a najíždění do protihráče.

Vyšší tresty

Vyšší tresty budou uděleny v případě záměrného vražení do brankáře, za záměrné vražení do soupeře, za pokus záměrně zranit nebo způsobit zranění protihráči.

Osobní tresty

Osobní tresty uloží rozhodčí, pokud hráč úmyslně odpálí puk mimo dosah rozhodčího, který ho chce zvednout. Nebo pokud kapitán nebo náhradní kapitán přijede protestovat proti trestu – ať už byl na ledě, či přijel z hráčské lavice. Popřípadě pokud hráč na ledě vytrvale provokuje soupeře, aby docílil jeho potrestání.

Osobní tresty do konce utkání

Pokud hráč na ledě mluví neslušně a rasisticky uráží protihráče, pokud se úmyslně dotkne rozhodčího rukama či holí, drží ho, strčí do něho, podrazí ho nebo na rozhodčího plivne.

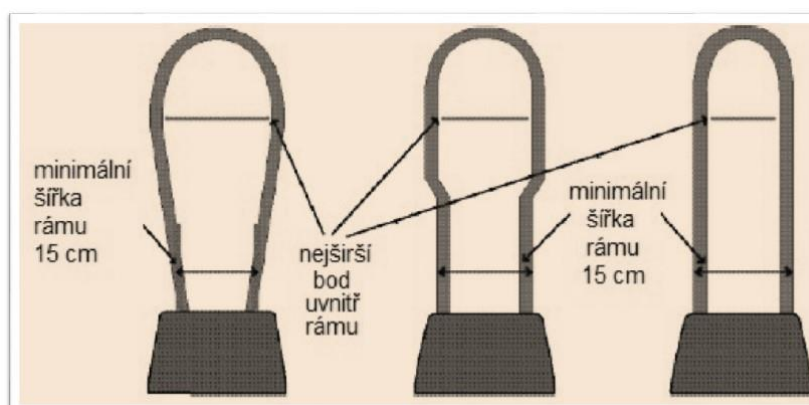
Trestné střílení

Pokud má hráč puk pod kontrolou mimo vlastní obranné pásmo, nemá před sebou žádného protihráče, kterého musí překonat, kromě brankáře či člena týmu soupeře, včetně funkcionářů týmu, vyhodí nebo vystřelí hůl nebo jakýkoliv předmět ve směru puku, hlavní rozhodčí ve prospěch neprovinivšího nařídí trestné střílení. Trestné střílení také nastane, jestliže hráč nebo brankář neoprávněně vstoupí do hry a střetne se s hráčem soupeře, který má v držení puk a který nemá protihráče mezi sebou a brankářem.

Konstrukce sledge

Konstrukce sledge musí být vyrobena z následujícího schváleného materiálu: ocel, hliník, titan a hořčík. Materiál musí být válcového tvaru o průměru ne menším než 1,5 cm a ne větším než 3 cm. Konstrukce hlavního rámu musí být široká minimálně 15 cm (měřeno vně rámu) a maximální šířka nesmí přesáhnout šířku sedadla sledge. Zkosený přechod z hlavního rámu do držáku nože nesmí být větší než 45°. Hlavní rám sledge nesmí přesahovat více než 1 cm od kolmice vnější hrany sedáku. Držák nože může být umístěn na zadní části sledge, ale nůž z něj může přesahovat maximálně 1 cm z každé strany (Mezinárodní paralympijský výbor, 2014).

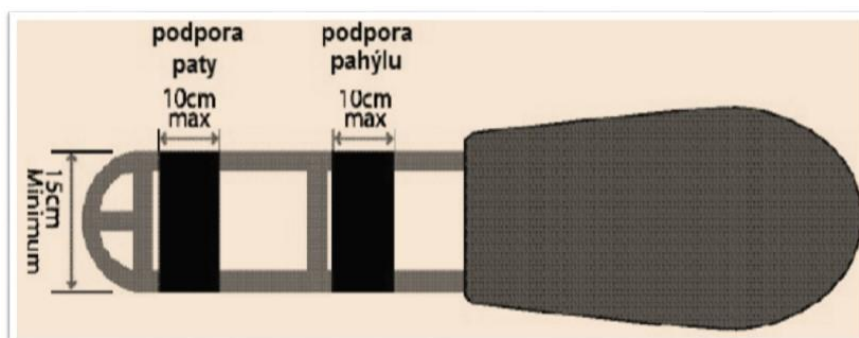
Přední strana sledge musí mít kontinuální zaoblení. Toto zaoblení pak nesmí mít větší poloměr, než je polovina maximální vnitřní vzdálenosti uvnitř rámu.

Obrázek 5. Konstrukce přední strany sledge (Mezinárodní paralympijský výbor, 2014, s. 28).

Podpora paty

Každá sledge může mít podporu paty jen s maximální šířkou 10 cm. Pokud se stane, že má hráč jednostrannou amputaci, druhý nosič (maximální šířky 10 cm) může být použit pro podporu pahýlu. Žádná část pahýlu nemůže být zcela volná a viset z rámu.

Obrázek 6. Podpora paty (Mezinárodní paralympijský výbor, 2014, s. 30).

Přední kluzák

Sledge musí mít také jeden přední kluzák. Kluzák musí být připevněn k rámu tak, aby od přední části rámu nebyl dále než 3 cm. Kluzák se musí namontovat do středu rámu. Jeho délka je pak v rozmezí 10–20 cm. Výška kolmice, která se měří od paty kluzáku k ledu, nesmí být menší než 7 cm a vyšší než 9,5 cm.

Kluzák se může vyrábět ze stejného materiálu, jako je hlavní rám, nebo může být vyroben z plastového materiálu. Ovšem musí být válcového tvaru s průměrem v rozmezí 1,5 cm až 3 cm (Mezinárodní paralympijský výbor, 2014).

Ochranný kryt chodidla

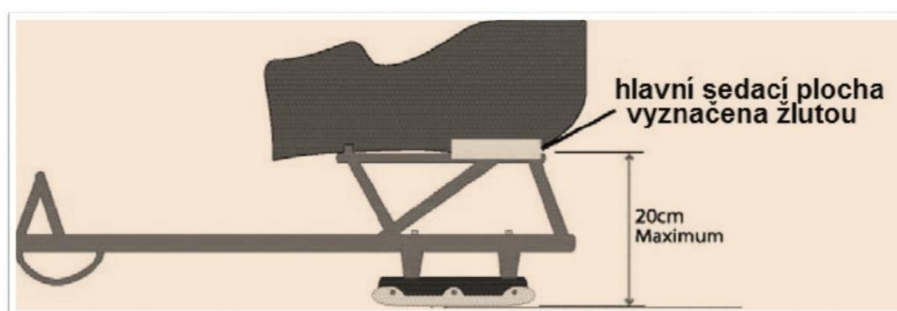
Tento kryt chodidla by měl být u všech hráčů bez ohledu na to, jaké mají postižení. Kryt musí být vyroben ze stejného materiálu, jako je hlavní rám, a musí mít průměr mezi 1,5–3 cm. Ochranný kryt chodidla se může lišit ve výšce (v závislosti na velikosti chodidla každého hráče), ale jeho velikost musí být minimálně 15 cm. Nožní ochranný kryt nesmí rozšiřovat plochu hráčova chodidla a nesmí zasahovat mimo hlavní rám. Pro hráče s oboustrannou amputací musí být ochranný kryt chodidla vysoký minimálně 5 cm.

Ochrana nohou

Kvůli ochraně nohou a kotníků jsou všichni hráči povinni nosit včetně brankáře hokejové brusle (bez nožů). Tyto boty nemusí nosit hráči, kterým jejich nošení způsobuje značné nepohodlí či újmu (hráči s oboustrannou amputací). Pokud je ochranný kryt umístěn na hlavním rámu a pokrývá celou oblast nohou a kotníků, je rovněž považován za dostatečnou ochranu (Mezinárodní paralympijský výbor, 2014).

Sedák sledge

Sedák lze vyrobit z jakéhokoliv vhodného materiálu, nesmí mít ale žádné ostré hrany. Sedák musí mít všechny hrany zaobleny. Ze zadní strany nesmí přesahovat sedák více než o 1 cm.

Obrázek 7. Sledge sedák (Mezinárodní paralympijský výbor, 2014, s. 32).

Sedák může být maximálně ve výšce 20 cm. Výška musí být měřena od povrchu ledu k nejnižšímu bodu spodní části sedáku. K zajištění nohou, kotníků, kolen a boků ke konstrukci sledge mohou hráči využít popruhů nebo lepicí pásky. Odnímatelné sedákové polštáře či jejich polstrování nesmí vyčnívat ze sedáku o více než 5 cm. Vnější výčnělek nebo výstupek nad úroveň sedáku nebo jeho zadní opory nesmí být větší než 1 cm (Mezinárodní paralympijský výbor, 2014).

Hokejky

Hole mohou být vyrobeny ze dřeva nebo jiného materiálu, např. hliník, uhlík, plast nebo skleněné vlákno. Hole nesmějí mít žádné výčnělky a všechny hrany musí být zkoseny. Mohou být omotány na jakémkoli místě přilnavou nefluoreskující páskou libovolné barvy. Nesmějí přesáhnout délku maximálně 100 cm a jejich šířka musí být maximálně 2 cm. Hloubka zubů na spodní části hole nesmí překročit 4 mm. Hůl nesmí být zakončena jediným ostrým koncem, bude mít minimálně 6 zubů (3 na každé straně), aby nedošlo k možnému poškození ledové hrací plochy. Žádný zub na holi nesmí být kuželového tvaru a končit ostrou hranou, aby nedocházelo k bodným zraněním ať už náhodným, nebo záměrným. Obě hole by měly být opatřeny úderovými plochami ke střelbě. Jejich velikost odpovídá velikosti úderové plochy na juniorské hokejové holi. Hráč může využívat ke hře dvě navzájem nezávislé hole, každé s jednou lopatou ke střelbě. U brankářů nesmí být hokejka vyšší než 100 cm (včetně lopaty). Její zahnutí může být obdobné jako u hráčů, na rozdíl od hokejek hráčů může být však vybavena delší plochou pro odraz. Délka obou holí by se měla shodovat, protože umožňuje snazší pohyb bruslí vpřed i vzad a hraní sledge hokeje je tak jednodušší. V případě, že brankář používá obě hole, druhá nesmí být nijak upravena, může však lopatu využít ke střelbě, pokud její rozměry nepřesáhnou rozměry obyčejné hráčské hole (Mezinárodní paralympijský výbor, 2014).

Výstroj brankáře

Při hře je brankáři dovoleno užívat speciální vybavení jako např. vyrážecí a lapací rukavice. Je dovoleno, aby tyto rukavice měly výčnělky či hroty sloužící k odrazu, ovšem za předpokladu, že budou připevněny a budou tvořit jeden celek. Jednotlivé zuby těchto rukavic nesmí přesáhnout délku 4 mm. Tento typ rukavic je alternativou k druhé brankářově holi. Brankářova výstroj je sestavená tak, aby nebyla schopna sama od sebe zastavit puk, který se k brankáři blíží, pod úroveň sledge brusle (to znamená, že brankářův sedák a ostatní výbava včetně konstrukce bruslí musí být vzdálená minimálně 8,5–9,5 cm nad úroveň ledové hrací plochy (Mezinárodní paralympijský výbor, 2014).

Ochranné vybavení

Každý hráč je povinen nosit helmu s kovovou přední maskou či štítem z plexiskla, který chrání horní část obličeje. Vnitřní ochranná vystýlka helmy a chrániče obou uší nesmí hráči z helmy odstranit. Stejně důležité je také povinné nošení ochranného krčního límce nebo jiného prostředku, který bude krk chránit. Dále se doporučuje, aby všichni hráči sledge hokeje, především pak brankáři, byli vybaveni co nejvíce vhodnými pomůckami pro ochranu svého zdraví i zdraví soupeřů. Materiál, z něhož jsou tyto pomůcky vyrobeny, musí splňovat stejné parametry jako materiál pro pomůcky klasického ledního hokeje. Užívání chráničů holí nebo sledge bruslí, které by mohly způsobit zranění protihráče, je zakázáno. Je povinností každého hráče, aby si zajistil, zda mu používaná výstroj vyhovuje a splňuje podmínky uvedené v oficiálních pravidlech sledge hokeje. Pokud hráč nebo brankář poruší pravidla týkající se vadnosti, špatného připevnění či uvolnění výbavy nebo výstroje, je rozhodčí povinen udělit hráči menší trest (Mezinárodní paralympijský výbor, 2014).

3.5 Základy tréninkových postupů ve sledge hokeji

Obsahem tréninku je forma výchovně vzdělávacího procesu, která je zaměřená k všestrannému rozvoji osobnosti člověka. Jeho obsahová stránka nepůsobí jen na jeho tělesný rozvoj, ale i na složky rozumové, mravní, tělesné a estetické. Pomocí tohoto učení v tréninkovém procesu si hráč osvojuje nezbytné dovednosti a návyky. Cílem je změna chování jedince a ovlivnění jeho psychických vlastností. V širším pojetí jsou v této změně zahrnuty pohybové schopnosti a dovednosti. Výrazně se uplatňuje osobnost daného jedince, protože se učení stává aktivním dějem. Každé učení, i to motorické, se váže na přecházející zkušenosti a znalosti hráče. Učení se jako děj mnohonásobně opakuje. Hráč dostává určitý vnější podnět k činnosti, zaujímá k ní osobní vztah, který je výrazem podílu motivační sféry na učení. Vedle tohoto motivačního vztahu se vyvíjí i určitý postoj na základě vlastního rozumového přístupu (Kudláček et al., 2007).

Nejdůležitější složkou, která hraje roli v učení, je zpětná vazba. Oblastí zpětné vazby, motivace a hodnocení je působnost regulace odpovědi hráče na podnět. Tyto dovednosti se uchovávají v paměti a uplatňují se při dalším učení. Důležitým faktorem nadále zůstává uvědomělý přístup hráče k učení a k celému tréninkovému procesu. Tréninkový proces obsahuje složky výchovné a formativní, které se uplatňují při

vytváření dovedností a v rozvíjení samostatného myšlení. Tréninkový proces je také součástí technicko-taktické přípravy, jejíž hlavním cílem je promyšlené a účinně vedené utkání. Obsahem této přípravy jsou individuální i skupinové činnosti hráčů. Jedná se o proces, který umožní hráčům optimální řešení situací, osvojí si při něm herní činnosti a zdokonalí se. Základem nácviku je přesné a podrobné vysvětlení teorie taktiky a techniky (Kudláček et al., 2007).

Technika

Technika se v tréninkovém procesu nejčastěji zaměřuje na osvojení herních činností, dovedností a jejich stabilitu. Důležitou stránkou nácviku techniky je fyzická připravenost s kondiční schopností, která odpovídá herním požadavkům a taktickým záměrům. Technika hráčů ve sledge hokeji je mnohdy ovlivněna jejich silovými, vytrvalostními a rychlostními schopnostmi. Pro hráče sledge hokeje se jedná o velmi dlouhodobý proces nácviku techniky, který vychází z osvojení pohybových činností a dovedností. Dobrou zprávou pro sledge hokej je fakt, že přicházejí stále noví a noví zájemci. I proto je důležité je okamžitě začlenit do tréninkového procesu, aby již na samotném začátku měli kontakt se zkušenějšími hráči. V žádném případě se ale do úplného tréninkového procesu nesmějí zapojit dříve, než si neosvojí základní herní dovednosti, jako jsou přihrávky v pohybu, jízda a kontrola kotouče. Učení se dovednostem můžeme rozdělit do čtyř fází: a) seznámení hráčů s pohybem, b) zdokonalování dovedností, c) pokus a ověřování pohybu, d) osvojení a zautomatizování činností. Seznámení hráčů a vytvoření jejich základní představy o pohybu je v první fázi nejdůležitější. Trénink sehrává velmi důležitou úlohu, jelikož musí vyvolat o učení zájem, správně a vhodně motivovat. Motivace dovede u hráčů vzbudit stav vysoké aktivity, která jim přináší vysoké uspokojení. Motivace je tedy dobrý činitel podmiňující účinnost motorického učení. Při prvotním provedení cviků jsou pohyby obvykle neobratné a nekoordinované. Dané neúspěchy mohou často vést k nechuti k dalšímu učení, stydlivosti před ostatními spoluhráči, kteří cvičení zvládají. Pokud hráč překoná toto stádium, brzy dojde ke zlepšení jeho výkonu i pohybu. Nárok, který klade hráč sám na sebe, pak zvyšuje jeho tzv. aspirační úroveň. Čím více se aspirační schopnost zvyšuje, tím houževnatěji hráč úkol plní. V průběhu jednotlivých cvičení je nutné dbát na to, aby hráč přesně a jasně věděl, co má nacvičovat. Cvičení by

měla být postupná a musí na sebe vhodně navazovat. To vše za maximální spoluúčasti hráče. V této části už nejde jenom o izolovaný nácvik určitých dovedností, ale vnímání určitého prostoru a předvídání činností soupeře. V druhé fázi dochází k osvojení vlastních pokusů a ověřování správnosti pohybů. Trenér kontroluje hráče a ukazuje mu případné chyby v pohybu. Trenér analyzuje daný úkol a snaží se zjistit, jak ukázat hráči správný pohyb. Důležitým faktorem je zde pochopení a vymezení detailů. Tato fáze je, co se týče metodiky, ta nejnáročnější, protože je v ní třeba postup učení kontrolovat a prověřovat. Nejúčinnější kontrolou metodiky je samotná hra. Pokud hráč nemá zájem o procvičování, dochází u něho k poklesu aktivity při nácviku, jelikož na hráče může negativně působit nedůvěra ve vlastní schopnosti. V třetí fázi jde o zlepšení získaných dovedností, zvyšování účinnosti hry. Je to fáze, kdy je hráč schopen si zautomatizovat jednotlivé pohyby (Kudláček et al., 2007).

Pohyby jsou přesné, plynulé a koordinované. Mohou se uplatnit i v nepřehledných herních situacích, a to i za jiných postupů, než za jakých byly nacvičovány. Pokud se hraje utkání v nepříznivém prostředí na hřišti soupeře, nemělo by docházet k narušení. Hráči na tyto mimořádné okolnosti reagují různě. Jestliže hráči nemají dostatečné zkušenosti, o to snazší je udělat chybu. Výraznou roli zde samozřejmě hraje psychika, která je předmětem učení v tréninkovém procesu. V poslední čtvrté fázi dochází k procesu konečného osvojení a automatizaci činností. Tuto osvojenou dovednost lze uplatnit v různých podmínkách, protože její struktura se nemění. Hráči využívají tyto naučené dovednosti v různých kombinacích a dokonale je tak spojují se svými fyzickými schopnostmi. Toto uplatnění osobnosti je zvláště typické v individuální technice. Čtvrtá fáze je proto spíše určena pro hráče, kteří už mají nějaké zkušenosti (Kudláček et al., 2007).

Taktika

Taktika je chápána jako soubor jednání hráčů v průběhu zápasu a nastalých herních situacích. Taktika je individuální nebo kolektivní činnost hráče. Do taktiky také zahrnujeme systematické a organizované úsilí. V utkání je taktika individuální a kolektivní brána jako jeden celek. Taktika hry celého mužstva je koncipována řešením každého jednotlivce. Každá herní situace má spoustu herních řešení. Tvořivost některých hráčů lze nazvat jako účelné proměnlivé vytváření a řešení

herních situací pomocí vlastní fantazie a myšlenek. Fantazie a myšlenky jsou známkou herní vyspělosti podmíněné technikou. Schopnosti a dovednosti jednoho hráče jsou podporovány schopností a dovednostmi ostatních hráčů. V praxi to vypadá tak, že útočná činnost jednoho je spojena s obrannou činností druhého. Aby taktické pokyny pro hráče a celkový systém hry družstva fungovaly, musí být závislé na nácviku, ale i na charakteru hry, kterou hráči na tréninku předvádějí. Oproti lednímu hokeji má sledge mírnou nevýhodu z důvodu velmi heterogenní skupiny (rozdílný věk a míra postižení). Dospělí hráči sledge hokeje mají také v jisté míře jinak rozvinuté herní myšlení a chápání základních cvičení v ledním hokeji. Mají také velmi rozdílné zkušenosti s tréninkovým procesem a jiné návyky ke zdravému životnímu stylu. Tréninková cvičení na ledě se dělí na – a) tréninkovou hru, b) herní cvičení, c) speciální cvičení. Samotná tréninková hra musí být řízená nebo volná. Řízená hra se hraje podle předem nastavených pravidel a podle potřeby se přerušuje. Opravují se chyby, ukazují se vhodnější řešení určitých situací nebo zpřesňují záměry. Naopak volná hra je zaměřená na cvičení s uvolněním hráče, na improvizaci nebo na vhodné řešení herní situace. Při nácviku herních cvičení je lepší využívat řízenou hru. Hráči při ní lépe chápou svoje postavení a dané úkoly, které trenér vyžaduje, a celkově působí uvolněnějším dojmem na ledové ploše. Herní cvičení jsou záměrně nastavena do podmínek podobným ostrému utkání. Herní podmínky vycházejí z požadavků hry. Při tréninku se herní cvičení nejčastěji napodobují v herních situacích – např. nácvik soubojů. Hráči jsou po těchto nácvicích pak do zápasu lépe připravení. Speciální cvičení jsou podkladem pro zdokonalení technicko-taktické a kondiční připravenosti hráčů. Obsahem je pak především zájem o jedince a rozšiřování jeho individuálních schopností (Kudláček et al., 2007).

Základní pohyb

Základní pohyb při bruslení na ledě je záběr soupaž, kdy se hokejky pod úhlem 45–90° zabodnou bodci do ledu. Je velmi důležité, aby hráči byli pevně upoutáni v sedáku, než začnou bruslit. K upoutání se používají různé pásy nebo v krajní nouzi i lepicí pásky. Aby nedocházelo k nadměrným podlitinám v hýžděvé oblasti, je nutné, aby si hráči pořídili takový sedák, který bude opatřen měkkou podložkou. Rizikovou skupinou jsou pak paraplegici, u kterých je zvýšené nebezpečí vzniku dekubitů. I při bezkontaktních začátcích by měl hráč používat základní prvky výzbroje, a to přilbu

s chrániči očí a rukavice. Při nácviu, kde už se objevuje i puk, musí mít hráči podle stanovených pravidel oblečenou celou výstroj (zvláště, pokud dochází ke kontaktu s ostatními hráči nebo letícím pukem). Hráčům je nutné vysvětlit princip zatáčení či zastavení ještě před tím, než začnou jezdit, aby nedocházelo k úrazům. Při odrážení se musí hokejky držet zhruba ve dvou třetinách (blíže k čepeli). Pro začátečníky se používají tyto čtyři postupy. Hráči jsou posazeni do saní tak, aby měli rovná záda s rukama volně položenými po stranách saní. Přenesou váhu na jednu stranu, kde mají ruku v pěst opřenou o led, a druhou rukou se pomocí hokejky pohybují po kruhu, jehož střed otáčení je pěst zatnuté ruky. Po ukončení následuje výměna stran. Dalším cvičením je nácvik zatočení. Je důležité, aby si hráči udělali dostatečné rozestupy (přibližně 3 metry). Hráči se třemi až čtyřmi odrazy od ledu dostanou do pohybu a přenesou váhu na tu stranu, kam chtějí zatočit. Pokud hráči chápou a zvládají tato první dvě cvičení, mohou využít kruhů pro vhadzování, kde mohou po obvodu jezdit. Poslední cvičení se zaměřuje na nácvik zastavení. Hráči opět utvoří dostatečné rozestupy, rozjedou se záběry soupaž a poté přenesou váhu na pravou stranu, čímž zatíží pravý nůž a zastaví smykem (Kudláček et al., 2007).

Základy práce s kotoučem

Pokud hráči zvládají základy bruslení, v další fázi se učí pracovat s kotoučem. První cvičení je zaměřené na posouvání úchopu hokejky od čepele k bodcům. Toto cvičení se provádí ve statické poloze při rovnoměrném zatížení obou bodců. V druhé fázi se hráči snaží posunout kotouč na vnitřní a vnější stranu čepele, nejprve silnější rukou, poté tou slabší. Druhým cvičením je nácvik výměny kotouče v kombinaci s přehazováním. Při posledním, třetím cvičení už se hráči pohybují v okruhu dvou metrů (Kudláček et al., 2007).

Základy přihrávání a přijímání kotouče

Po zvládnutí techniky práce s kotoučem se hráči učí přihrávat. Důležité je hráčům ze začátku vysvětlit základní principy při přihrávce. Hráč si v poklidu připraví kotouč na straně saní na vzdálenost volně natažené dominantní paže a zaměří se na čepel položené hokejky spoluhráče. Zvládne-li to, musí hokejka po přihrávce skončit ve směru spoluhráče. Tyto nácviky je vhodné provádět ve dvojicích, kde je ideálně vždy jeden začínající a jeden zkušenější hráč. Technika přijímání spočívá v mírném propadu hokejky,

kteřá je v kontaktu s ledem směrem vzad, aby nedocházelo k odrazu od čepele. Celý tento průběh zpracování kotouče hráč po celou dobu sleduje. Jestliže je hráč schopen zvládat tyto základní principy bruslení na sledgi, může s pomocí trenéra dále rozšířit svoje dovednosti (Kudláček et al., 2007).

Cvičení na rozvoj bruslení

První cvičení je na rozvoj koordinace pohybů a obratnosti. Může se také využít na úvodní část rozcvičení. Trenér je v čele a hráči se snaží napodobovat jeho pohyb. Do programu můžeme zařadit i cvičení na vytrvalost, kdy několik hráčů bude kroužit po obvodu hřiště. Třetí cvičení se týká rychlostního bruslení a podle množství startů také rychlostní vytrvalosti. Hráči se postaví do řady a na pokyn trenéra startují do vzdálenosti 10 metrů. Čtvrté cvičení pak kombinuje rychlost s vytrvalostí, kdy hráči bruslí po obvodu a na písknutí jedou přes šíři hřiště. Až dojedou na druhou stranu, bruslí v opačném směru (Kudláček et al., 2007).

Nácvik střelby z pohybu

Další metodikou ve sledge hokeji je nácvik střelby. Jde především o koordinaci pohybů, zpracování kotouče a následné střelby na branku. Hráč dojede bez kotouče na modrou čáru, zatočí směrem ke gólmanovi a z protilehlého rohu dostává přihrávku, kterou se snaží zakončit. Ve druhém cvičení vyjede hráč z červené čáry směrem ke středu hřiště, zpracovává puk a střílí na branku. Toto herní cvičení se zaměřuje na zlepšení kombinace, zpracování kotouče a střelby na branku (Kudláček et al., 2007).

Nácvik herních činností (technicko-taktická příprava)

Herní cvičení pro základy technicko-taktické přípravy vyžaduje rozvoj spolupráce, přesnost kombinace a správné vyhledávání prostoru na ledové ploše. Jedno ze základních cvičení je jeden na jednoho. Hráči jsou rozděleni na obránce a útočníky a nachází se v rozích kluziště. Jako první zahajuje pohyb vždy bránící hráč, který přihrává útočícímu hráči a ten už v pohybu vpřed dostává puk do jízdy. Po zpracování kotouče bruslí co nejrychleji k červené čáře, kde se otáčí, a snaží se vstřelit branku. Obránce se snaží vstřelení branky zabránit. Při druhém nácviku jeden na jednoho se opět útočící hráči nachází v rohu kluziště, ale naopak bránící hráči jsou ve středu hřiště. Bránící hráč přihrává jednomu z útočníků do rohu kluziště, ten se snaží kotouč zpracovat a prosadit se kolem obránce. Obránce se snaží útočícímu kotouč odebrat. Třetí cvičení se zaměřuje

na kombinaci dva na jednoho. Útočníci vybrusí každý z jednoho rohu kluziště, ve středním pásu se překříží a snaží se prosadit kolem bránícího hráče. Obránce má v tu chvíli za úkol odstavit jednoho z útočnicků od kotouče. U tohoto cvičení klademe velký důraz na správné postavení jednotlivých hráčů a na přesnost a načasování přihrávky. Druhá varianta tohoto cvičení je poněkud odlišná. Bránící hráč, který je v rohu kluziště, přihrává útočícímu hráči na stejné straně. Útočníci ve středu kluziště přijímají kotouč a snaží se projít kolem obránce. Bránící hráč v tu chvíli kopíruje pohyb útočnicků a snaží se jim kotouč vypíchnout. U tohoto cvičení je důležitá přesná přihrávka, kombinace a uvolnění útočících hráčů (Kudláček et al., 2007).

3.6 Sportovní trénink

Sportovní trénink zdravotně postižených se během svého vývoje dosud nestačil zformovat v ucelený a propracovaný systém. Důvodem je nepříliš velká tradice, nedostatek odborných materiálů a zkušeností a absence trenérského vzdělání pro sport zdravotně postižených. Proces výběru talentů je nahodilý a nepropracovaný. U získaného handicapu trvá určitou dobu, než se jedinec se změnou vyrovná. Záleží také na tom, jestli se hráči úraz stal při sportu, či nikoliv. Po úrazu i v dospělém věku začíná sportovec od počátku se základní etapou sportovní přípravy. To je také důvodem, proč se mnozí sportovci dostávají na vrchol své kariéry až v pozdějším věku. Zátěž musí sportovec podřizovat svému stavu a zdravotnímu omezení. Toto zatěžování bývá pomalé, protože se zatěžuje jen určitá část těla (Potměšil, Čichoň & Heller, 2002).

Podle Periče a Dovalila (2010) je sportovní trénink dlouhodobý, vysoce složitý a účelně organizovaný proces rozvíjení specializované výkonnosti sportovce ve vybraném sportovním odvětví.

Úkoly sportovního tréninku

- Osvojování sportovních dovedností v tréninku i v soutěži;
- Výběr vhodných řešení a rozvoj tvůrčích schopností v rámci technické a taktické přípravy;
- Vhodná stimulace pohybových schopností odpovídajícím zatížením;
- Vytvoření kondičních základů sportovního výkonu v rámci kondiční přípravy;
- Ovlivňování psychiky, osobnosti a chování sportovce v rámci psychologické přípravy a výchovy sportovce (Perič & Dovalil, 2010).

3.6.1 Složky sportovního tréninku

Kondiční příprava

Kondiční příprava je považována za základní složku tréninku a za hlavní předpoklad sportovní výkonnosti. Obsahem kondiční přípravy by měla být pestrá činnost plná her a soutěží ve zdravém prostředí. Cílem kondiční přípravy je vytvoření široké pohybové základny pro rozvoj specifických pohybových schopností daných sportovní specializací, rozvoj všech pohybových schopností s využitím obecných pohybových cvičení a zdokonalování všestranného pohybového základu, dále rozvoj speciálních pohybových schopností a zdůraznění odrazové síly dolních končetin. Rozvoj pohybových schopností probíhá ve většině sportovních specializací formou nespecifických kondičních tréninků. Ty slouží k rozvoji širšího pohybového fondu pomocí průpravných a doplňkových cvičení. Druhou formou jsou specifické kondiční tréninky, které se zaměřují na danou specializaci (Perič & Dovalil, 2010).

Technická příprava

Technická příprava se zaměřuje na vytváření a zdokonalování sportovních dovedností. Smyslem je správně, účelně, efektivně a úsporně řešit pohybový úkol v souladu s pravidly příslušného sportu, zákonitostmi pohybu i s pohybovými možnostmi sportovce. Technika provedení je podmíněna kondiční připraveností (rozvoj silových, vytrvalostních a rychlostních schopností), koordinační funkcí CNS (koordinace vnitro a mezisvalová) a je ovlivněna psychickými vlastnostmi a schopnosti sportovce (Perič & Dovalil, 2010).

Cílem technické přípravy je rozvoj všech druhů koordinačních schopností pomocí obecných pohybových cvičení, osvojování pohybových dovedností charakteristických pro všechny soutěžní formy, nácvik pohybových dovedností pro konkrétní sestavu v příslušné specializaci. Při nácviku základů techniky se užívají hlavně metody slovní, dále je populární učení podle praktické ukázky. Každá dovednost se obvykle učí samostatně. Specifickou metodou je ideomotorický trénink, jehož podstatou je využití správné představy o pohybu, využitelný je hlavně v době zranění. V tréninku techniky má důležité postavení okamžitá korekce chyb, která by měla být stručná, srozumitelná a následně napravená správným provedením, aby nedocházelo ke stabilizaci chyby. Důraz je kladen na kvalitu provedení, nikoli na kvantitu. Případná únava negativně ovlivňuje způsob provedení (Hájková, 2006).

Taktická příprava

Taktickou přípravu chápeme jako proces osvojování a zdokonalování vědomostí, dovedností, schopností a postupů, které umožní sportovci vybírat a realizovat optimální řešení v každé sportovní situaci (Dovalil et al., 2002).

Cílem taktické přípravy je osvojování taktických vědomostí, rozvoj taktických schopností (odolávání rušivých jevů v závodech), zdokonalování taktických dovedností (návik obtížných prvků). Již ty nejmenší děti se seznamují s jednotlivými složkami taktické přípravy – od znalosti základních pravidel, jejich dodržování a správného chování při soutěžních situacích. Rozvoji taktických schopností a dovedností vždy napomáhá řádné a srozumitelné vysvětlení ze strany trenéra (Dovalil et al., 2002).

Psychologická příprava

Psychologická příprava je složkou sportovního tréninku, která se orientuje na ovlivňování psychických komponentů sportovního výkonu, jako jsou například rozvoj psychické odolnosti a osobnostních vlastností tvořících temperamentové, charakterové, volní, emoční a intelektuální vlastnosti sportovce. Cílem psychologické přípravy je rozvoj výkonné motivace (krátkodobá i dlouhodobá touha po zlepšování a rozvoji své výkonnosti), regulace aktuálních psychických stavů, celkový rozvoj osobnosti vzhledem ke struktuře výkonu v soutěžních formách, analýza struktury vztahů ve skupině, zlepšení komunikace a spolupráce, psychická kompenzace zátěže. Psychologická příprava u dětí se zaměřuje na získávání odolnosti, důvěry v sebe sama a sebevědomí. Poraženectví ani přečeňování není na místě. Primárním cílem psychologické přípravy by mělo být zdravé sebevědomí a přiměřená touha po vítězství (Dovalil et al., 2002).

3.6.2 Etapy sportovního tréninku

Etapa základního tréninku

Důležitým úkolem je celkový harmonický rozvoj osobnosti, podporování přirozeného tělesného a psychického vývoje a upevnění zdraví. Hlavním záměrem není výkon, k němuž soustředujeme veškeré tréninkové úsilí, je to perspektivní cíl. Za jediné kritérium správnosti tréninku nelze momentálně považovat dosahovaný výkon, musíme posuzovat celkový stupeň rozvoje v širším záběru (držení těla, úroveň pohyblivosti, obratnosti, vytrvalosti). Je potřeba si vytvořit návyk na pravidelný trénink, vypěstovat a posilovat k němu kladný vztah, tréninkovými nároky zvyšovat celkovou odolnost,

rozvíjet morální a volní vlastnosti. V celkovém souhrnu musí mít dostatečný podíl všestrannost, jen tak lze z hlediska potřeb rovnoměrného vývoje kompenzovat vliv specializace, které odpovídá velmi široký výběr tréninkových prostředků i střídání prostředí, kde se trénuje. Důraz klademe obzvláště na obratnost. Trénink musí být co nejpestřejší, jinak ztrácí svůj význam. Trénink ve specializaci by se měl orientovat hlavně na osvojování techniky a její správné počáteční ovládnutí. Na první místo nikdy nestavíme vysoký výkon, který je výsledkem kondiční taktické a psychické připravenosti. Na počátku je dobré osvojit si základní vědomosti o sportu, tj. především o hygieně, pravidlech, výstroji a jejím udržování, o jednoduchých základech taktiky. Tato etapa je v dlouhodobém sportovním vývoji mimořádně důležitá, závisí na ní totiž možnosti tréninku v pozdějších letech. Pokud chybí potřebný pohybový základ, perspektiva dalšího výkonnostního růstu se oslabuje. Její zkrácení se rozhodně nevyplácí, proto by neměla být kratší než 2–3 roky (Formánek, 2006).

Etapa specializovaného tréninku

Výkon se v této etapě drží v pozadí, klade se spíše jako perspektivní cíl. Z toho vyplývá, že i soutěžení se nadále chápe jako prostředek ke zvyšování výkonnosti. Úspěch v soutěži nemusí mít v tuto chvíli rozhodující význam. Pokračuje výraznější orientace na specializovaný trénink. Dále vzrůstá zatížení co do objemu a intenzity, toto zvýšení připadá hlavně na speciální tréninkové prostředky. Upevňuje se technika v náročnějších a složitějších podmínkách. Postupně se klade důraz na kondiční oblast (rychlostní, silové, vytrvalostní a další schopnosti). Ve větší míře se začíná věnovat pozornost taktické přípravě – jak taktickému jednání, tak vědomostem. Posiluje se vztah ke sportu jako činnosti, která přináší uspokojení, avšak není nezávaznou dětskou hrou, pozvolna by se měl projevit odpovědnější postoj k tréninkovým povinnostem, aby sportování bylo úspěšné. K tomu je potřeba vyžadovat značné soustředění a plné úsilí. I v této etapě je nezbytná důsledná výchovná péče, která se časově týká hlavně dorosteneckého věku. Zde do jisté míry platí některé zásady z etapy základního tréninku. Naváže-li specializovaný trénink na předchozí všeobecný základ, mělo by se to projevit určitým výkonnostním vzestupem. Tato etapa trvá 2–4 roky. Jsou-li talent a možnost trénovat omezeny, pokračuje až do ukončení sportovní kariéry. V takovém případě je třeba si uvědomit, že i bez vrcholové výkonnosti má sport smysl a předčasné ukončení kariéry je

zbytečné. V opačné situaci u talentů, kteří mají odpovídající motivaci a jsou schopni podstoupit náročný trénink, se s nimi počítá v následné přípravě, která odpovídá etapě vrcholového tréninku (Formánek, 2006).

Etapa vrcholového tréninku

Cílem v této etapě je dosáhnout co nejvyšší výkonnosti. Vysoký výkon vyžaduje trénovat v enormních dávkách. Zatížení se zvyšuje a dosahuje postupně nejvyšších dostupných hranic v objemu i intenzitě. Využívají se především speciální tréninkové prostředky, které plní důležitou zdravotní a kompenzační funkci. Kondice se udržuje a rozvíjí podle požadavků specializace. Dosáhnout nejvyššího stupně znamená vysoce stabilizovat příslušné dovednosti a uplatňovat je v nejrůznějších variantách, situacích a podmínkách. Náročnou taktickou přípravou a rozšiřováním zkušeností dosáhnou mnozí hráči úrovně taktického mistrovství. Trénink v nejvyšší dosažitelné míře by se měl přizpůsobit individuálním zvláštnostem jednotlivých hráčů. Etapa se týká v plném rozsahu jen těch sportovců, kteří v průběhu minulých let rozvinuli a prokázali patřičný talent. Tato etapa završuje dlouhodobou sportovní činnost, která je náročná jako nikdy předtím. Týká se především vybraných talentovaných dospělých jedinců, tedy hráčů v takovém věku, kdy mentální a tělesná vyspělost dosahuje nejvyšších hranic (Formánek, 2006).

4 Syntetická část práce

4.1 Případová studie SHK Mustangové Pardubice

SHK Mustangové Pardubice, kterými se budeme zabývat, je sledge hokejovým klubem z Pardubic, který od svého založení získal 4 bronzové a 3 stříbrné medaile ve sledge hokejové lize. Bohužel na tu zlatou stále čeká.

4.1.1 Vznik a vývoj klubu

Vznik klubu se datuje k roku 2011, kdy Pavel Kubeš s ostatními hráči hrajícími za SK Draci Kolín klub založil. První sezónu se po dohodě hráčů jenom trénovalo, protože by nemělo smysl se přihlašovat do soutěže z důvodu velkého množství nováčků. Někteří hráči ale stále dojížděli do Kolína, aby nevypadli ze zápasového tempa (Kubeš, 2019).

Od sezóny 2011/2012 už jsou Pardubice přihlášeny ve sledge hokejové lize. Hned v první sezóně ve sledge hokejové lize končí po základní části Pardubice na druhém místě za suverénním Zlínem. Nutno dodat, že právě Pardubičtí jako jediný tým dokázaly zlínského mistra porazit a to v poměru 4:1. V semifinále ale Mustangové narazili. Karlovým Varům podlehli po debaklu 5:0 a 8:0 a bylo jasné, že si zahrají o třetí místo s Kolínem. V souboji o třetí místo v prvním zápase na ledě Kolína dokázaly Pardubice zvítězit v poměru 3:5. V druhém zápase už si doma Pardubice vítězství pohlídkaly a v první sezóně od založení si mohly připsat fantastické třetí místo. V další sezóně opět navázaly na skvělé třetí místo v základní části, ale opět jim překazily plány Karlovy Vary, které už podruhé za sebou v semifinále porazily Pardubice tentokrát po výsledcích 4:3 a 4:2. V obhajobě o třetí místo z předešlé sezóny se Pardubice utkaly proti loňskému mistru ze Zlína. Favorit ze Zlína prokázal v tomto dvojjápase několikaleté zkušenosti a po výhrách 5:2 a 1:0 dokráčel k bronzovým medailím. Zato Mustangové se museli spokojit se čtvrtým místem. Vůbec nejhorší rok zažili Mustangové v sezóně 2013/2014, kdy se nedostali do play off a v celkovém umístění skončili pátí, pouze před poslední Studénkou. V sezóně 2014/2015 se Pardubice probojovaly do velkého finále. Bohužel tam jim vystavil stopku Zlín (SHK Zlín, 2020).

V Sezóně 2016/2017 se opět tým Michala Teresky probojoval do play off české sledge hokejové ligy. V prvním semifinále nastoupili Mustangové proti Karlovým Varům. Domáci zahájili utkání velkým tlakem, ale skóre se měnilo až po akci Heringa. Místo uklidnění padla na hráče nervozita. Nepřesná hra vyústila ve vyloučení, při kterém měli

pardubičtí velké štěstí. Dvě střely po sobě orazítkovaly konstrukci jejich branky. Navíc před dorážkou hostů do prázdné branky zazněla siréna. Po přestávce se Mustangové zaměřili na obranu středního pásma a čekali na příležitost. Ta se dostavila ihned při početní výhodě, kterou využil domácí kapitán Pavel Kubeš. Ve třetí třetině byl znát úbytek sil hostujícího týmu a především nervozita z nepříznivého skóre. Trápení hostujících ukončil hned v úvodu Pavel Kubeš. Hra se poté odehrávala spíše na polovině hostů, ovšem Pardubice spalovaly své šance. Výjimkou byly až v závěru hry dva góly Heringa. Německý kanonýr zkompletoval hattrick a dal výsledku konečnou podobu 5:0. „První semifinálový zápas přinesl to, co jsme očekávali. Bylo to veliké drama a výsledek je tak trochu zkreslený. K vychytané nule našeho gólmana přispěla štěstěna“ komentoval utkání domácí trenér Michal Tereska (Zamastil, 2017).

V druhém semifinálovém zápase ale Mustangové prohráli 7:2 a rozhodnout musel tak třetí zápas. V něm dominovali hráči z Pardubic a po výsledku 4:1 si mohli zahrát opět o zlato. Ve finále ale opět chybělo Mustangům štěstíčko a po těsných prohrách putovalo zlato opět do Zlína (SHK Zlín, 2020).

V sezóně 2018/2019 navázali Mustangové na dobré výsledky z předchozích sezón a v základní části se umístili na skvělém druhém místě. V semifinále se tak střetli s výběrem ze Studénky. Po takticky nezvládnutém prvním utkání 2:3 ve prospěch Studénky, museli Mustangové v druhém semifinále bezpodmínečně vyhrát. Druhé semifinále bylo zpočátku velmi vyrovnané, ale skóre otevřeli domácí. Hosté pod tlakem udělali chybu, díky které se dostali hned dva hráči Studénky před Bočka a domácí Kudrna už to měl se zakončením do prázdné branky jednoduché. Mustangové ale nesložili zbraně. Hering se dostal chvíli poté sám před Kudelu a prudkou střelou vymetl jeho levou šibenici. Jenže Studénka si vzala své vedení zpět, když Flis našel před brankou Volkova a ten šikovnou tečí vrátil Studénce dvoubrankové vedení. Z druhé třetiny uplynulo jen pár vteřin a Studénka udeřila potřetí. Hned po úvodním buly se vydala do útoku, dva její útočníci se v rychlé akci zjevili v mezikruží a Severin překonal Bočka potřetí. Ve druhé třetině se trefili i Mustangové, kdy při početní výhodě Hering ujel po křídle a milimetrově přesnou střelou po ledě ke vzdálenější tyči překonal Kudelu. Jenže už za další dvě minuty rychlá spolupráce dvou ruských blesků vedla ke čtvrtému gólu. Lisov dostal od Volkova přihrávku v mezikruží a trefil se přesně. Do konce druhé třetiny přidali hráči Studénky ještě jednu trefu zásluhou Kalegarise. Mustangové ale vývoj zdramatizovali. Ve 34.

minutě využili svou druhou přesilovku v utkání a bylo opět o co hrát. Kubešova střela od modré sice branku minula, ale puk se šťastně odrazil před bránu od zadního mantinelu do brankoviště a Kořínek jej dotlačil za čáru. A zatímco domácí šance zůstaly nevyužity, udeřili opět Mustangové. Hering se minutu před koncem trefil přesně do pravé šibenice a snížil na 4:5. Bohužel Mustangové zahájili stíhající jízdu pozdě a tak postup do finále slavil tým ze Studénky. „Je to degradace myšlenky české ligy. Pokud si můžete nakoupit evropský výběr, místo toho abyste podpořil myšlenku, že se mají shánět mladí kluci, kterým se ze dne na den otočil život vzhůru nohama, tak je to špatně. V podstatě chci klukům poděkovat, za to co předvedli proti výběru Evropy. Nemáme se za co stydět,“ hřímal po prohrané semifinálové sérii pardubický trenér Michal Tereska (Zamastil, 2019).

Poslední šance získat titul přišla v sezóně 2019/2020, kdy se Mustangové v posledním zápase ligy utkali proti Studénce. Vítěz tohoto duelu by si zajistil první místo v základní části. Jasným favoritem byl vzhledem k několika absencím na straně hostů tým Studénky. Za domácí totiž nastoupilo šest reprezentantů čtyř různých států. Hosté se ale silného soka nezalekli a již po 88 vteřinách hry, se z první vážnější šance prosadil hostující kapitán Pavel Kubeš. Domácím pomohlo paradoxně až oslabení, jelikož během něj dokázali otočit vývoj utkání. Od této chvíle měli domácí hráči utkání ve své režii a výsledek byl jen již otázkou skóre. To se nakonec zastavilo na stavu 9:1 pro domácí Studénku. Přes výsledkově nepovedený zápas to byly pro většinu hráčů cenné zkušenosti. Mustangové tak obsadili druhé místo v základní části sledge hokejové ligy a v play off je čekal tým Karlových Varů, který se umístil hned za Mustangy.

První zápas letošního play off proti Karlovým Varům přinesl velké drama. První branka padla hned z první střely domácích, kdy se trefil Pardubický Hering. Ještě do konce třetiny však stihl z ojedinělé akce vyrovnat hostující sniper Geier. První polovina druhé třetiny byla ve znamení neustálého tlaku pardubických hráčů. Třetí třetina byla již od samého začátku s obou stran opatrná, ale i tak šly Pardubice do jednobrankového vedení opět zásluhou Heringa. Karlovy Vary se ve třetí třetině především spoléhaly na brejky, což se v poslední třetině ukázalo jako účinná taktika, když podruhé v zápase srovnal stav znovu Geier. Po nerozhodném stavu po třetí třetině se šlo do prodloužení. V prodloužení hraném čtyři na čtyři Mustangové zavřeli domácí v jejich obranném

pásmu, ale gól z toho nevytěžili. Na řadu tak musely přijít nájezdy. V nich ukázali pevnější nervy domácí hráči a v poměru 3:0 na nájezdy se ujali vedení v sérii 1:0.

V druhém semifinále před nejpočetnější návštěvou začali aktivněji Mustangové. Soupeř hrozil pouze sporadicky, především kapitánem Geierem. Po první třetině se tak šlo do kabin za stavu 0:0. Ve druhé třetině již diváci branky viděli, kdy hosty dostal do vedení po úniku Geier. Pro tohoto útočníka to byla již třetí trefa v play off. Vedení Varům ale dlouho nevydrželo. Už po dvou minutách protrhl střeleckou smůlu domácích dorážkou v brankovišti sváteční střelec Kořínek a zanedlouho využil přesilovku další sváteční střelec Pabst. Skóre poté ještě navýšil Motyčka na 3:1. Hosté ale zápas nevzdali a v poslední minutě třetí třetiny zakončil úspěšný nájezd kdo jiný než Geier. Třetí třetina byla ve znamení velké nervozity a opatrnosti ze strany domácích. Domáci uklidnil až kapitán Kubeš, který upravil na 4:2. Po vyloučení na straně domácích se hosté ještě v závěru snažili odvoláním gólmana zvrátit stav, ale to už jim Pardubice nepovolily a slaví tak vysněný postup do finále.

Mustangové postoupili do finále po dvou letech, kde soupeřem tentokrát nebyl tým ze Zlína jako v předešlých třech případech, ale výběr Studénky, v jejímž dresu nastoupilo šest reprezentantů třech různých států. Zápas lépe odstartovali hosté ze Studénky. Už po sto vteřinách využil první přesilovku po asistenci Lisova a Popova Kalagaris. Hosté i nadále pokračovali v tlaku a na začátku osmé minuty zvýšil na 2:0 neudržitelný Lisov, kterému asistoval krajan Panfilov. Už se schylovalo k tomu, že Studénka půjde do kabin za stavu 2:0, když ale v posledním útoku zavezl puk do pásma Hering, poslal jej před branku, kam vlétla hned trojice domácích hráčů a puk do branky šťastně dostal Michalec. V úvodu druhé třetiny se domácí opět vydali na steč, Hering udržel na modré čáře puk proti dvěma soupeřům a předložil jej před branku najíždějícímu Pavlu Kubešovi, který se nemýlil a udělal tak radost domácímu publiku. Domácím vlilo vyrovnání novou krev do žil, dokázali si vytvořit tlak, ale překlopit výsledek ve svůj prospěch se jim nepodařilo. Na druhé straně ale opět zařadoval muž zápasu Lisov, který poslal hosty zpět do vedení. Navíc to byl právě Lisov, který na konci druhé třetiny zvýšil na 4:2 a zkompletoval hattrick. Stejný hráč přidal čtyři vteřiny před koncem třetiny další gól a vzal domácím zbytky nadějí na zvrát. Pardubice sice vstoupily do třetí třetiny aktivněji, skórovat se jim podařilo ale pouze jednou, za to hostům se to podařilo ještě třikrát. Studénka si tak v sérii hrané na dva vítězné zápasy připsala první bod.

Odveta byla naplánovaná o týden později na zimním stadionu v Havířově. Bohužel odveta se z důvodu koronavirové krize nekonala a mistr pro tuto sezónu nebyl vyhlášen.

Do sezóny 2020/2021 vstoupili Mustangové ve svém klasickém složení, avšak posílení o nového hráče Daniela Votrubu. Daniel se jako nováček pravidelně účastní také soustředění s českým reprezentačním týmem a získává tak pro svoji kariéru nové zkušenosti. Do nadcházející sezóny se stejně jako v minulém roce nepřihlásil tým z Českých Budějovic, takže sezóna stejně tak jako ta loňská bude pouze v počtu šesti týmů. Největší změnou v herním systému je zavedení hybridního icingu (zakázané uvolnění) a další zmenšení počtu zahraničních hráčů na ledě a to v maximálním počtu tří hráčů. Tito zahraniční hráči budou označeni na přilbách oranžovým pruhem, což znamená pro rozhodčí další podmínku, kterou musí během zápasu hlídat. Na ledovou plochu nastupují Mustangové na začátku července, kdy jim začínají pravidelné tréninky. První zápas čeká Mustangy v polovině září (Neuman, 2020).

Hned v prvním zápase české para hokejové ligy si Mustangové připsali vítěznou premiéru nad týmem z Olomouce. Na obou stranách bylo vidět mnoho absencí. Hostům scházeli kvůli epidemiologickým opatřením všichni cizinci a na domácí straně se nepředstavili němečtí spoluhráči, kteří si plnili své reprezentační povinnosti. Kromě dvou německých hráčů chybělo Mustangům ještě několik dalších hráčů. Své premiérové starty si tak odbyli nováčci Vlasák a Šurc. V první třetině točili domácí pouze sedm hráčů. Nicméně se tato taktika vyplatila a po brankách Kubeše a Doležala vedli domácí 2:0. To ještě mohli hosté děkovat svému gólmánu Černochovi, který několika skvělými zákroky zabránil většímu rozdílu. Naopak na druhé straně byl domácí gólman bez zákroku. Na začátku druhé třetiny mohl snížit Klíma, ale branku těsně minul. A tak přišel trest, kdy nejprve navýšil vedení Kubeš a poté opět znovu Doležal. Od této chvíle začali domácí nasazovat hráče širšího kádru, takže domácí gólman Boček musel předvést několik parádních zákroků. Nejvíce trápil domácí hokejisty Jedlička, který jako jediný dokázal Bočka v brance překonat. Do třetí třetiny poslali trenéři do branky i novou posilu Martina Kudelu, který se uvedl také skvělými zákroky. Překonat ho dokázal už jen pouze Novák. Domácí přidali ještě v poslední minutě branku a upravili tak na konečných 5:2.

V druhém kole narazili Mustangové na tým ze Zlína. V sestavě Pardubic scházeli Michalec, Pabst a brankář Boček. Mustangové začali nápořem, ovšem skórovat se podařilo Zlínu, kdy ujel Zdeněk Hábl a poslal Zlín do vedení. Tento hráč se v první třetině

trefil ještě dvakrát a zaznamenal tak hattrick. Za hosty snižoval pouze Hering. Ve druhé třetině se trefil znovu Hábl a po něm i Palát. Třetí třetina se už jen dohrávala. Za domácí se trefil podruhé Joppa a Mach, za hosty se dvakrát trefil Kubeš. Porážka 3:8 byla pro hosty hodně krutá. Předvedli herně jeden z nejlepších výkonů, ale Zlín byl ten, který jim udělil lekci z produktivity.

Den po utkání proti Zlínu čekal na Pardubice zápas v Havířově proti místnímu celku, který se po letech oficiálně přestěhoval ze Studénky. V sestavě domácích opět chyběli z důvodu epidemiologických opatření všichni zahraniční hráči. Jako první udeřili hosté, když se po asistenci Motyčky trefil Kubeš. Domácím se podařilo vyrovnat, kdy srovnal skóre Staněk po přihrávce Chodurka. Za tohoto stavu skončila první třetina, nutno říct, že příliš branek nenabídla. Do druhé třetiny naskočil ne zcela zdravý reprezentant Kvoch, který tak zpevnil obranu hostů. Zlepšená hra hostů se po příchodu Kvocha začala projevovat. Ve 22. minutě se v oslabení trefil Hering a za necelé dvě minuty se prosadil kapitán Kubeš po asistenci Heringa. V poslední minutě druhé třetiny si oba aktéři své role vyměnili a po dvou třetinách byl stav 1:4 pro Pardubice. V poslední třetině přidaly Pardubice Kubešem ještě dva góly a radovaly se tak z historické výhry 1:6 nad tímto klubem (Neuman, 2020).

4.1.2 Financování klubu

Z hlediska financí byly začátky pro Pardubice velmi krušné, jelikož sehnat dobrého sponzora na chod klubu bylo velice těžké. Finanční pomoc přišla tedy až od města a další pomoc od kraje, která se postupem času pořád zvětšovala. Od roku 2015 se podařilo vedení týmu sehnat kvalitního sponzora Ford Auto IN, který je i zároveň hlavním sponzorem klubu. V roce 2017 zažádal klub o grant na Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy, odkud přišla velká finanční podpora pro chod klubu. Do toho se hráči snaží sehnat partnery, kteří by mohli zajistit další obnos financí. Samotná pomoc přichází také od hokejového týmu Dynamo Pardubice. Většinou jde o malý obnos financí, darování výstroje, bruslí nebo dresů, či spolupráce ohledně reklamy. Jedním z dalších důležitých sponzorů je Střída Sport, která zajišťuje kvalitní a bezpečné materiální vybavení pro sledge hokejisty. Dnes již má klub financí dostatek, aby každý rok pokryl veškeré náklady kladené na sezónu (Kubeš, 2019).

4.1.3 Hráči a realizační tým

Pardubický kádr patří k těm širším ve sledge hokejové lize. V klubu je zaregistrováno více než dvacet hráčů. Realizační tým se skládá zhruba ze čtyř členů: hlavní trenér, asistent trenéra, vedoucí mužstva a kustod. Klub, jako ostatní kluby nejvíce trápí věkový průměr, který se pohybuje okolo 33 let. Nejstaršímu hráči z kádrů Pardubic je 57 let. Kádr během svého působení v nejvyšší sledge hokejové lize nedoznal velkých změn. Hráči, kteří přešli z Kolína a stáli u zrodu sledge hokejového týmu z Pardubic, nastupují za klub pořád. Do týmu přišlo několik mladých hráčů, kteří, jak doufá Pavel Kubeš, tzv. „zapadnou“ mezi ostatní a stanou se platnými členy. V kádru nastupují i čtyři hráči bez jakéhokoliv handicapu, kteří jsou nesmírně platní na hřišti, tak i mimo něj. Na hřišti jsou označeni oranžovým pruhem na přilbě a podmínkou je, že nesmí být na hřišti více než dva z každého týmu a nesmí zaujmout post brankáře. Tito hráči pomohli klubu zejména při začátcích, kdy doplnili kádr a zároveň pomáhali hráčům s handicapem např. s nošením tašek a přenosem vozíků. Nejčastějším handicapem u hráčů z Pardubic je amputace dolní končetiny. Jedná se především o postižení získané během života vlivem úrazu, nádoru nebo zánětu. Dalším handicapem u hráčů je například dětská mozková obrna nebo mentální postižení. Podle Pavla Kubeše je „ideální“, pokud hráč má handicap, který nijak nenarušuje funkčnost břišních svalů. Právě břišní svaly jsou důležité pro koordinaci na sledge saních. U dětské mozkové obrny záleží na stupni a síle postižení. V závažných případech může být snížena koordinace horních končetin, která je však pro realizaci sledge hokeje nesmírně důležitá (Kubeš, 2019).

V pardubickém kádru můžeme najít také čtyři reprezentanty, kteří byli vybráni na Mistrovství světa 2021 konaném v Ostravě. Tréninků s reprezentací se pravidelně účastní kapitán Mustangů Pavel Kubeš, pro kterého je to již páté mistrovství. Dále se s reprezentací připravují také hráči Pavel Doležal, David Motyčka a brankář Petr Boček. Tréninky probíhají pravidelně každý týden na zimním stadionu v Poděbradech. Hráči tedy absolvují pět tréninkových dávek týdně. Toto mistrovství je důležité zejména v tom, že slouží jako vstupenka na paralympiádu. Prvních pět vítězných týmů má na paralympiádu jistý postup a ostatní týmy se budou muset poprat o svoji účast na podzim v kvalifikačním turnaji (SHK Pardubice, 2021).

4.1.4 Tréninková jednotka

Příprava na zimní sezónu začíná většinou koncem července, hned jak je v Pardubicích k dispozici led. Největší problém z hlediska tréninku je dostupnost haly. Přednost v trénincích mají totiž před sledge hokejisty, hokejisté Dynama Pardubic, hokejistky Pardubic a krasobruslení (Kubeš, 2019).

Příprava na ledě

Příprava a samotný trénink probíhá v režii trenéra a asistenta trenéra. Základními prvky tréninku jsou bruslení na sledgi, kde je zapotřebí trénovat techniku, rychlost a změnu směru. Druhým prvkem jsou herní činnosti jednotlivce, kam patří vedení kotouče, zpracování, střelba a přihrávka. Bruslení na sledgi patří mezi nejnáročnější činnost. Na bruslení se vážou ale i další dovednosti jako například udržení rovnováhy nebo dostatečná síla v pažích. Při samotném bruslení na sledgi je kladen důraz na: zrychlení z pohybu, změny směrů, otočky v rychlosti, zrychlení z místa po zastavení a vyjíždění oblouků v rychlosti. Při tréninku bruslení je potřeba zdokonalovat jeho plynulost. Mustangové trénují ale pouze jednou týdně, v lepším případě i dvakrát, pokud je v hale místo a tak nacvičit tyto situace někdy nejde. Hala je navíc multifunkční, takže přednost dostávají i jiné akce (např. koncerty apod.). Tréninková jednotka na ledě je uzpůsobena podle počtu hráčů. Pokud je hráčů dostatek a dorazí na trénink i trenér s asistentem, probíhá trénink standardně rozdělením hráčů na dvě poloviny, kde každá skupina nacvičuje jiné cvičení. Pokud není k dispozici trenér, asistent ani gólman, který mimochodem na trénink dojíždí sto kilometrů, musí se trénink této situaci přizpůsobit (Kubeš, 2019).

Příprava mimo led

Příprava mimo led je nezbytnou součástí přípravy každého sledge hokejisty. Většinou jde o přípravu, kde každý sledge hokejista získává kondici. Trénink by měl být zaměřen na rozvoj silových schopností a technických dovedností. Základem je pohyb, který působí na svalovou skupinu. Každý sledge hokejista využívá pohyb podle svého omezení. Někdo chodí plavat, někdo jezdí na handbiku a někdo chodí do posilovny. Posilování patří mezi nejčastější přípravu pro sledge hokejisty. Klub má k dispozici posilovnu, kam mohou Mustangové chodit trénovat. Využívání klubové posilovny je však sporadické, většinou jen jedenkrát týdně, neboť hráči musí na trénink dojíždět (Kubeš, 2019).

Diskuze

V rámci získání podkladů pro tuto práci jsme měli i možnost setkat se s významnými lidmi, kteří se podílejí na realizaci sledge hokeje, ať už jako samotní hráči nebo funkcionáři. Jedním z nich byl handicapovaný hráč Pavel Kubeš z Mustangů Pardubice.

Pavel nám v rozhovoru prozradil, že jeho tým nejvíce trápí nedostatek nových hráčů. Jelikož průměrný věk v týmu je okolo 33 let, může to za 5 nebo 10 let znamenat, že tato generace zkušených hráčů může skončit a to může vést k rozpadu ať už týmu v Pardubicích nebo i v ostatních klubech (Kubeš, P., osobní rozhovor, 6. 4. 2021).

V české sledge hokejové lize nastupuje hodně zahraničních hráčů a mladých odchovanců je v české sledge hokejové lize velmi málo. S názorem Pavla Kubeše souhlasíme neboť i věkový průměr české sledge hokejové reprezentace je velmi vysoký a je tak do budoucna pro naši reprezentaci velmi zásadní. Na druhou stranu však musí být pro mladé hráče vytvořeny vhodné podmínky, které je stimulují a motivují ke zlepšování. Druhým problémem, se kterým jsme se setkali, je možnost trénování. Zde můžeme konstatovat, že tato skutečnost trápí nejen sledge hokej, ale i mnoho ostatních sportů. Jde prakticky o to, že v každém městě, kde se provozují sporty ve větší míře, existuje tzv. hierarchie. Jde o posloupnost týmů v začátku trénování. Sledge hokejisté Pardubic jako neprofesionálové musí dávat přednost týmům profesionálním. V tomto systému není sledge hokej nijak upřednostňován, spíše naopak. Abychom se mohli vyrovnat samotné špičce sledge hokeje kam patří USA, Kanada nebo například Rusko, je potřeba zvýšit tréninkovou jednotku minimálně na 3x až 4x týdně. Stejnou myšlenku zastával i Jakub Kudláč, který je vedoucím mužstva ve Zlíně a Jiří Krupička ze Sparty, který je i zároveň jako Pavel Kubeš český reprezentant. Významným krokem pro český sledge hokej bylo v roce 2018 uznání české sledge hokejové reprezentace jako profesionální. Díky tomuto kroku se může reprezentace připravovat na ledě v době pandemie koronaviru na Mistrovství světa v Ostravě konaném tohoto roku.

Dalo by se tedy předpokládat, že s nástupem nových, mladých hráčů a výstavbou nových zimních hal v příslušných městech dojde ke zkvalitnění domácí sledge hokejové ligy, tak i popřípadě české reprezentace.

5 Závěr

Cílem předkládané diplomové práce bylo, na základě dostupných informací a rešerše odborné literatury, provést analýzu a popsat vývoj sledge hokeje v ČR. Dílčím cílem bylo zpracování případové studie vybraného sledge hokejového klubu SHK Mustangové Pardubice.

Práce je rozdělena do dvou hlavních částí. V první analytické části se zabýváme charakteristikou zdravotního a tělesného postižení a významem aplikovaných pohybových aktivit pro osoby s tělesným postižením. Důležitou kapitolou v analytické části je zpracování analýzy a vývoje sledge hokeje v České republice a také v Evropě; rovněž jsou zde nastíněna pravidla sledge hokeje. Na konci analytické části se zmiňujeme o charakteristice tréninkových postupů ve sledge hokeji, které jsou důležité především k všestrannému rozvoji osobnosti sportovce. Rovněž jsme zde zmínili význam sportovního tréninku a rozdělení do jednotlivých etap.

V syntetické části věnujeme pozornost sledge hokejovému týmu SHK Mustangové Pardubice. Syntetická část je zpracována formou případové studie, která na základě řízeného rozhovoru s vybraným hráčem zachycuje podrobné informace o tomto sledge hokejovém klubu.

Po důkladném zjištění dostupných informací a jejich analýze jsme dospěli k jednoznačnému závěru, že klíčový problém dnešního sledge hokeje v ČR představuje zejména nedostatek nových, mladých hráčů, kteří by mohli posílit hráčský kádr stávajících týmů působících v národní lize. Dalším omezením je pak limitované tréninkové zázemí klubů, které souvisí zejména s malým počtem zimních stadiónů v tuzemsku. Předkládaná diplomová práce tak poukazuje na skutečnost, že je více než žádoucí současný neuspokojivý stav řešit a zasadit se o budoucí rozvoj sledge hokeje v České republice.

Pěvně věříme, že tato diplomová práce bude přínosem informací i pro „laickou“ veřejnost a případným podnětem pro ostatní studenty a sportovce.

Referenční seznam literatury

- Bursová, M., & Rubáš, K. (2001). *Základy teorie tělesných cvičení*. Plzeň: ZČU.
- Centrum Paraple. (2004). *Cesta k nezávislosti po poškození míchy*. Praha: GTS Print.
- Čichoň, R., & Potměšil, J. (2005). *Sport a sportovní příprava zdravotně postižených*. Praha: NK UK.
- Dovalil, J. (2009). *Výkon a trénink ve sportu* (3. vyd). Praha: Olympia.
- Dovalil, J., Choutka, M., Svoboda, B., Hošek, V., Perič, T., Potměšil, J., ..., & Bunc, V. (2002). *Výkon a trénink ve sportu*. Praha: Olympia.
- Dylevský, I. (1994). *Kineziologie*. Praha: Alberta, s.r.o.
- Hájková, J. (2006). *Aerobic soutěžní formy*. Praha: Grada.
- Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál.
- Hodaň, B., & Dohnal, T. (2005). *Rekreologie*. Olomouc: Hanex Olomouc.
- Chráška, M. (2007). *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada.
- Ješina, O., & Kudláček, M. (2011). *Aplikovaná tělesná výchova*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Kábele, J. (1992). *Sport vozíčkářů*. Praha: Olympia.
- Kolář, P., Bitnar, P., Dyrhonová, O., Horáček, O., Kříž, J., Adámková, M., ..., & Zumrová, I. (2009). *Rehabilitace v klinické praxi*. Praha: Galén.
- Kraus, J. (2005). *Dětská mozková obrna*. Praha: Grada Publishing.
- Kudláček, M., Ješina, O., Machová, I., & Truksová, M. (2008). *Paralympijský školní den*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Kudláček, M., Ješina, O., Machová, I., & Válek, J. (2007). *Aplikované pohybové aktivity pro osoby s tělesným postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Kursová, V. (2009). *Rozvoj zdraví a integrace osob s mentálním postižením pomocí cílených pohybových aktivit*. České Budějovice: Jihočeská univerzita.
- Masariková, A., & Masarik, P. (2002). *Vybrané kapitoly z pedagogiky volného času*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa.
- Novosad, L. (2005). *Občané se zdravotním postižením a veřejná správa*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Perič, T., & Dovalil, J. (2010). *Sportovní trénink*. Praha: Grada.
- Potměšil, J., Čichoň, R., & Heller, J. (2002). *Pohyb, kvalita života a handicap*. Praha: UK FTVS.
- Renotiérová, M., & Ludíková, L. (2006). *Speciální pedagogika* (4. vyd). Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Sherrill, C. (2004). *Adapted physical activity, recreation and sport: Cross-disciplinary and lifespan* (6th ed.). Boston, MA: WCB/McGraw-Hil.
- Shusharina, A. I. (2020). *Sledge hokej v Rusku: vývoj a současný stav*. Jekatěrinburg: Ajour.
- Slepička, P., Hošek, V., & Hátlová, B. (2006). *Psychologie sportu*. Vyd. 1. Praha: Karolinum.
- Štumbauer, J. (1989). *Základy vědecké práce v tělesné kultuře*. České Budějovice: Jihočeská univerzita.
- Votava, J. (2003). *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením*. Praha: Karolinum.
- Vysokajová, M. (2000). *Hospodářská, sociální, kulturní práva a zdravotně postižení*. Praha: Karolinum.

Internetové zdroje

- Bambuchová, M. (2020). *Lední hokej a para hokej na našem území* (Bakalářská práce, Univerzita Palackého, Olomouc, Česká republika). Získáno z https://theses.cz/id/fskqwi/Ledni_hokej_a_para_hokej_na_nasem_uzemi.pdf.
- Červený, P. (2016). *Analýza problematiky sledge hokeje v Jihočeském kraji* (Bakalářská práce, Jihočeská univerzita, České Budějovice, Česká republika). Získáno z https://theses.cz/id/uefkrp/BAKALSK_PRCE_-_Analza_problematiky_sledge_hokeje_v_Jihoes.pdf?zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Dsledge%20hokej%26start%3D1.
- Formánek, J. (2006). *Etapy sportovního tréninku*. Získáno 15. ledna 2021, z <http://trenink.com/index.php/vzdelavani-treneru/terminologie-publicistika-201/752-etapy-sportovniho-treninku>.
- Gabrhelová, J. (2008). *Návrh bruslí pro tělesné postižené* (Bakalářská práce, Univerzita Tomáše Bati, Zlín, Česká republika). Získáno z <http://hdl.handle.net/10563/5060>.
- Herink, R. (2003). *Sledge hokej*. Získáno 14. března 2021, z <https://www.apa.upol.cz/sport-v-apa/sledge-hokej>.
- Hockey Canada (2020). *Historie para hokeje*. Získáno 27. listopadu 2020, z <https://www.hockeycanada.ca/en-ca/hockey-programs/sledge/history>.
- Konečný, A. (2003). *Rozštěp páteře*. Získáno 10. prosince 2020, z http://is.brailnet.cz/Osveta_prispevky/7.html.
- Kubeš, P. (2019). *Rozhovor Pardubice [online video]*. Získáno 29. března 2021, z <https://www.youtube.com/watch?v=HqtiF8GPuio>.
- Kudláč, J. (2017). *Ktož jsou zlíňští bojovníci, 3. díl: Zdravý sledge hokejista Pavel Julina válí již osmnáct let*. Získáno 5. března 2021, z <https://www.sledgehokejzlin-archiv.cz/news/ktoz-jsu-zlinsti-bojovnici-3-dil-zdravy-sledge-hokejista-pavel-julina-vali-jiz-osmnact-let/>.
- Kudláč, J. (2019). *Úspěchy*. Získáno 5. března 2021, z <https://www.sledgehokejzlin.cz/zobraz.asp?t=uspechy>.
- Kudláček, M. (2009). *Sport osob se zdravotním postižením*. Získáno 12. prosince 2020, z http://www.apa.upol.cz/web/index.php?option=com_content&view=article&id=110&Itemid=101.
- Mezinárodní paralympijský výbor (2014). *Pravidla sledge hokeje*. Získáno 27. listopadu 2020, z <http://files.sledgehokejzlin.cz/200001996-1977c1a71e/pravidla-sledge-hokeje-2014-2018.pdf>.
- Mlčák, T. (2020). *Jak jsme začínali ve Studénce*. Získáno 27. listopadu 2020, z <https://www.parahavirov.cz/cs/jak-jsme-zacinali-ve-studence.html>.
- Mrázová, J. (2006). *Sledge hokej* (Diplomová práce, Univerzita Karlova, Praha, Česká republika). Získáno z https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/4311/DPTX_2003_2_11510_PPDD002_152947_0_29374.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
- Mukolin (2020). *SK Draci Kolín*. Získáno 27. listopadu 2020, z http://www.mukolin.cz/prilohy/Texty/539/92043_sledge_hokej_sk_draci_kolin_str._267_274.pdf.
- Neuman, P. (2020). *Novinky z Pardubic*. Získáno 26. března 2020, z <https://www.shkpardubice.cz/novinky?page=1>.

- Olecká, I., & Ivanová, K. (2012). *Případová studie jako výzkumná metoda ve vědách o člověku*. Získáno 14. února 2021, z <http://web.ftvs.cuni.cz/hendl/metodologie/pdfwww/oleckacasestudyclanek.pdf>.
- Paralympic (2020). „Konec světa“ objevuje para lední hokej. Získáno 13. prosince 2020, z <https://www.paralympic.org/news/end-world-discovers-para-ice-hockey>.
- Skřivánek, F. (2008). *Ice hockey sledge* (Bakalářská práce, Univerzita Tomáše Bati, Zlín, Česká republika). Získáno z http://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/5271/sk%c5%99iv%c3%a1nek_2008_bp.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
- Sledge hokej Zlín (2020). *Lapp Cupp*. Získáno 13. prosince 2020, z <https://www.sledgehokejzlin.cz/zobraz.asp?t=lapp-cup>.
- SHK Pardubice (2021). *4 hráči z Pardubic na MS v Ostravě*. Získáno 27. března 2021, z <https://www.shkpardubice.cz>.
- SHK Zlín (2020). *Historie ČSHL*. Získáno 27. listopadu 2020, z <https://www.sledgehokejzlin-archiv.cz/historie-cshl>.
- SOHO (2020). *Historie sledge hokeje v Olomouci*. Získáno 27. listopadu 2020, z <http://www.s-o-h-o.cz/sledge-hokej/klub>.
- Zamastil, Z. (2017). *Mustangy chránili patroni tyčí*. Získáno 28. března 2021, z https://pardubicky.denik.cz/ostatni_region/mustangy-chronili-patroni-tyci-20170207.html.
- Zamastil, Z. (2019). „Evropský výběr“ přestřelil Mustangy o gól. Získáno 28. března 2021, z https://pardubicky.denik.cz/ostatni_region/evropsky-vyber-prestrilel-mustangy-o-gol-20190305.html.

Osobní rozhovor

Kubeš, P. Osobní rozhovor, 6. dubna 2021.